

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΟΣ ΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝ

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ ΑΓΩΝΟΔΙΚΩΝ

Ἀναγνωσθεῖσα ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ Ἀγγέλου Βλάχου τῆ 27
Ὀκτωβρίου ἐν τῷ Ζαππεῖῳ μεγάρῳ.

Συνέχεια καὶ τέλος τῆς σελ. 265

Ἡ συλλογὴ «τὸ Σურτάρι μου» ἀποτελεῖται ἐκ δεκατεσσάρων λυρικῶν ποιημάτων, γεγραμμένων εἰς ἱκανῶς καθαρὰν δημοτικὴν γλῶσσαν, ἀλλὰ τοσοῦτον δυστυχῶς δυσαναγνώστων, ἕνεκα τῆς κικῆς αὐτῶν γραφῆς, ὥστε πολλάκις ἠσθάνθησαν τὸν πειρασμὸν οἱ κριταὶ ν' ἀπαλλάξωσι τῆς περαιτέρω βασάνου τοὺς κοπιῶντας καὶ πονοῦντας αὐτῶν ὀφθαλμούς, καὶ θὰ τὸ ἐπραττον ἴσως ἐπὶ τέλους, ἂν δὲν εἶχον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ κανώσωσι τὸ ποτήριον μέχρι πυθμένος. Τῶν ποιημάτων τούτων τέσσαρα μὲν, τὰ μακρότερα, «ἡ Μάρφω», «ἡ Κόρη τοῦ Χρυσικοῦ», «ἡ Νυφοῦλα» καὶ «ἡ Μπίλιω» φέρουσι τὸν τύπον τῶν θρύλων ἢ παραδόσεων τῆς δημοτικῆς ποιήσεως, τὰ δὲ λοιπὰ εἰσὶν ἐρωτικὰ κατὰ τὸ πλεῖστον ποιήματα, ἐλαφρὰ μᾶλλον καὶ παιγνιώδη ἢ βάρυς καὶ ἀλήθειαν αἰσθήματος μαρτυροῦντα. Ὁ ποιητὴς εἶνε προδήλως νέος, δὲν στερεῖται δὲ ποιητικῆς εὐφυΐας καὶ φαίνεται ἰδίως ἐμπεφορημένος τοῦ πνεύματος τῶν δημοτικῶν ἡμῶν ἁσματίων, ὧν ἐπιτυχῶς πολλαχού μιμνῆται τὸ ἀρετὴς τῆς ἐκφράσεως. Εἶνε ὁμοῦ ἀρχάριος ἐτι περὶ τὴν ἐρμηνείαν τῶν νοημάτων του καὶ ἀδέξιος περὶ τὸν χειρισμὸν τοῦ στίχου διὰ τοῦτο δὲ ἐκεῖνο μὲν πλατύνει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἐξασθενεῖ, τοῦτο δὲ χαλκροῖ πολλάκις διὰ λέξεων περιττῶν καὶ χυμικῶν ἐπαναλήψεων. Καὶ τὸ νᾶμα δὲ τῆς ποιητικῆς αὐτοῦ πηγῆς δὲν εἶνε πανταχοῦ διακνῆς οὐδὲ ἴλιος ἐλευθερον, ὡς ἐν παραδείγματι ἐν τοῖς ποιήμασιν ὁ «Βαρὺς ὄρκος» καὶ ἡ «Μαγδαληνὴ». Εἰς δείγμα τῆς ποιητικῆς ἰδιοφυΐας τοῦ ποιητοῦ ἀναγινώσκωμεν ἐν τῶν καλλίστων αὐτοῦ ποιημάτων, τὴν «Κόρην τοῦ Χρυσικοῦ» ἀποσιωπῶντας μόνον ἐξ αὐτῆς στίχους, ἐντελῶς περιττεύοντας.

Ἡ κόρη τοῦ Χουσίκοῦ

Ὁ Χρυσικός δουλεύει στ' ἀργαστήρι του
μὲ χίλια δύο πετραδία ἀξέτημα,
καὶ ἡ ξανθοῦλα κόρη του ἡ Ἐλενιώ
ὅλημερὴς κοντὰ του παραστέκεται.
Καὶ μὴ θωρεῖ αὐτὸς τῆς διακμαντόπετρας,

καὶ μὴ γυρνᾷ τὰ μάτια του 'στὴν κόρη του :
— Πολλὰ πετραδία εἶδα μυροζήλευτα,
μὴ σὰν ἐσὲ κανένα, κόρη μου, ποτέ.

Τὰ λόγια του ἀκόμη δὲν ἀπόσπε,
καὶ ἕνας λεβέντης μπαίνει 'στ' ἀργαστήρι του'
— Ὡρα καλὴ σας, κοπελιά καὶ γέροντα.
Στὴ γῶρα μέσα, ὅπου κι' ἂν ἐρώτησα,
«ἄλλος δὲν εἶνε σὰν καὶ σὲ στὴν τέχνη σου,
»τ' ἀσῆμι νὰ δουλεύῃ καὶ τὸ μάλαμα.
»Καὶ νὰ μοῦ κἀνης ἦρθα μὴ παραγγελιά'
»ἕνα χρυσὸ στεφάνι γιὰ τὴν ἔμμορφη,
»ποῦ σὲ λιγάκι θὰ τὴν κάνω ταῖρι μου».

Εἶχε τελειώσει τὸ στεφάνι τὸ χρυσό,
καὶ ἡ Ἐλενιώ μονάχη μόλις βρέθηκε,
τὸ πέρνει καὶ τὸ βάζει 'στὸ κεφάλι της'
— Αὐτὴ ποῦ θὰ τὸ βάλῃ, τί καλότυχη !
Δὲν εἶχανε περάσει μέραις κἀμπόσαις,
καὶ νὰ σου ὁ λεβέντης μπρὸς 'στὴν πόρτα τους.
Πέρνει στὰ χεῖρα τὸ στεφάνι τὸ χρυσό,
καὶ ὅλο τὸ κυττάζει μὲ κρυφὴ χαρά.
— Ἦθελα, λέει, Χρυσικέ, νὰ μοῦ 'κανες
»κι' ἕνα δαχτυλίδι ἔμμορφο, μικρό,
»καὶ γύρω γύρω ν'ἔχῃ διακμαντόπετρας,
»γιὰ τὴ ξανθοῦλα ποῦ θὰ κάνω ταῖρι μου».
Τὸ δαχτυλίδι μόλις ἀποτελείωσε,
καὶ πάλι μόνη βρέθηκε ἡ Ἐλενιώ.
Τὸ παίρνει καὶ τὸ βάζει 'στὸ γράκι της.
— Αὐτὴ ποῦ θὰ τὸ βάλῃ, τί καλότυχη !

Δὲν εἶχανε περάσει μέραις κἀμπόσαις,
καὶ νὰ σου ὁ λεβέντης 'στ' ἀργαστήρι του.
Τὸ δαχτυλίδι βλέπει καὶ τοῦ ἄρσπε.
«Δὲν ξέρω, πῶς τῆς πᾶνε τῆς ξανθοῦλας μου,
»κι' ἔλα νὰ στὴ φορέσω σὲ, κοπέλα μου.
»Εἶνε κι' αὐτὴ ξανθοῦλα ἡ ἀγάπη μου,
»καὶ 'σὰν ἐσὲνα ντροπαλὴ καὶ ἔμμορφη».

Ἦταν ἡ κόρη στολισμένη γιορτινὰ,
καὶ γιὰ νὰ πῆ στὴν ἐκκλησίαν ἔτοιμη.
Στὸ πλάι τοῦ λεβέντη στέκεται ὀρθή,
κι' ἀπ' τὴν πολλὴ ντροπὴ τῆς ἐκοκκίνησε,
κι' ἐγίνηκε ἀκόμη ἔμμορφότερη.
Κι' αὐτὸς τὸ δαχτυλίδι τῆς ἐπέρασε,
καὶ τὸ στεφάνι τῆς φορεῖ στὴν κεφαλή.

«Ἐσὺ εἶσαι ἡ Ἐλενιώ μου καὶ τὸ ταῖρι μου'
»γιὰ σένα ἔχω τὸ στεφάνι τὸ χρυσό,
»γιὰ σένα ἔχω καὶ τὸ δαχτυλίδι μου»

Τὰ «'Αγάπης λόγια» εἶνε συλλογή τριάκοντα δύο δεκατετραστίχων (sonetti), διηρημένων ἄνευ ἐσωτερικοῦ τινος λόγου εἰς τέσσαρας σειράς καὶ ἀντικειμένον ἐχόντων τὰς περιπετείας ἔρωτος — εὐτυχούς ἢ ἀτυχοῦς, δὲν κατώρθωσαν νὰ ἐνοηθῶσιν οἱ κριταί, διότι ὁ ποιητὴς ἐπιτηδεύει μεγάλην νοσημάτων ἀσάφειαν. Σπανίως που φαίνεται συνειδῶς τί θέλει νὰ εἴπῃ, καὶ ὁσάκις τοῦτο συμβαίνει, σπανίως κατορθοῖ νὰ τὸ ἐκφράσῃ. Πολύλακισθὲν καὶ τὸ αὐτὸ ποιημάτιον κλαίει συγχρόνως καὶ γελᾷ, λήγει δ' ἐνίοτε ὅπου ἤμισα ἠδύνατό τις νὰ προσδῶκε τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ τὸ τέλος. Τοῦτο δὲ κυρίως τὸ σκότος τῶν νοσημάτων, καὶ τῆς ἐρμητικῆς τῆς ἄστοχου, καὶ τὸ περινενοημένον τῆς ἐκφράσεως ἀποτελοῦσι τὸ μέγιστον ἐλάττωμα τῶν ποιημάτων τούτων, ἅτινα καὶ αἰσθημα πολλαχοῦ ἐλέγγουσι καὶ ποιητικὴν εὐφροσύνην. Καὶ ἡ γλώσσά των δ' αὐτὴ — κατ'ἐπίφασιν μὲν δημοτική, κατὰ βάθος δὲ πολυμιγῆς κράμα λέξεων καὶ τύπων τῆς καθαραιούσης ἡμοῦ καὶ τῆς δημώδους, — ἐπαυξάνει πολλαχοῦ τοῦ νοήματος τὴν ἀσάφειαν. Ὀλίγα, τρία ἢ τέσσαρα μόνις δεκατετραστίχ' εἰσιν εὐνοητότερα καὶ ἀριμελέστερα. Τοιοῦτον δὲ τὸ ἐπόμενον:

Ἐφῆς μὲ δάκρυα πλάγιασα πικρά, καὶ τώρα
μ' ἐξύπνησ' ἕνα ὄνειρο γλυκὸ ὡς χὰδι.
Εἶδα πῶς ἦσαν ἴσ' ἐν αὐτῇ τῇ ξένη γῶρα,
καὶ λουλούδια μαζεύαμε ἴσ' ἕνα λειβὰδι.

Παίρνεις χρυσὴ κλωστή καὶ δύο λουλούδια δένεις,
τῶνα γλωμῶ, τ' ἄλλο λευκὸ, ὄροσιτ' γεμάτο.
Τὸ ἕνα τῆς ἀγάπης μας τῆς περασμένης,
τὸ ἄλλο τῆς ἀντάμωσής, — τὸ πεῖδ' ὄροσιτο.

Ὁ ὄλιος ἐγονάτισα μ' εὐλάβειαν ἐμπρὸς σου,
τὰ πῆρα καὶ τ' ἀσπάζθηκα ὡς εὐαγγέλιον!
Δὲν πρόφθασα νὰ ξαναἰδῶ τὸ πρόσωπό σου,

δὲν πρόφθασα νὰ ξαναἰδῶ τὸ χερσὸ γέλοιον.
Ἐξύπνησα... καὶ γύρω μου δὲ βλέπω ἄλλο
παρὰ τοῦ ὄνειρου τῶναιρο ποῦ τώρα ψάλλω.

Τὸ ποιημάτιον τοῦτο θὰ ἦτο, ἐννοεῖται, πολὺ καλλίτερον, ἂν ἐστερεῖτο τὴν «εὐλάβειαν» καὶ τὸ «εὐαγγέλιον».

Ποῖν ἢ ἐπιληφθῶμεν τῆς ἐξετάσεως τῶν ὑπολειπομένων ἐστὶ τέσσαρων λυρικοῦ συλλογῶν, ἀναγκαῖον νομιζόμενα νὰ παρεμβάλωμεν ἐνταῦθα ὀλίγα τινὰ γενικότερα περὶ τῆς γλώσσης, εἰς ἣν εἶνε γεγραμμένοι τρεῖς ἰδίως ἐξ αὐτῶν, οἱ «Στίχοι Ἐλευθερίου, τὸ «Μαντεῖον τῆς Ψυχῆς» καὶ ὁ «Καθρέπτης τοῦ Πύργου μου».

Τὴν γλώσσαν αὐτὴν, περιέρχον κράμα λέξεων, τύπων, σχηματισμῶν καὶ φράσεων εὐρηματιῶν τῶν μὲν ἐκ τῆς καθαραιούσης γλώσσης, τῶν δὲ ἐκ τῆς δημοτικῆς, ἄλλων ἐκ διαλέκτων ἀγνώστων εἰς τοὺς πολλούς καὶ ἄλλων ἐκ ξένων γλωσσῶν, φαίνονται δυστυχῶς σήμερον ἀσπαζόμενοι οἱ πλείστοι τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ποιητῶν, καὶ γράφουσιν αὐτὴν ἄλλοις ἀλλοίαν, πεποιθησὶν μὲν

ἔχοντες ὅτι ἕκαστος αὐτῶν, ὡς πτεροφυῶν τὸ Δάντης ἢ Γάλλοι symboliste, δημιουργεῖ τὴν μόνην προθήκουσαν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ποίησιν γλώσσαν, φρονούντες δὲ παραδόξως, ὅτι ἄλλο πρέπει νὰ ἦνε τοῦ πεζοῦ λόγου καὶ ἄλλο τοῦ ποιητικοῦ τὸ ἰδιῶμα. Ἡ ποίησις, λέγουσιν, ἀποτείνεται καὶ πρέπει ν' ἀποτείνεται εἰς τοὺς πολλούς, ἀλλ' οἱ πολλοὶ δὲν ἐννοοῦσι τὴν καθαραιούσαν. Κάτω λοιπὸν ἡ καθαραιούσα. Οἱ κριταὶ δὲν ἐννοοῦσι βεβαίως ὅτι ἀποστολὴν ἔχουσι ν' ἀποκαθάρωσι περὶ γλωσσικῶν ζητημάτων, γνωρίζουσι δὲ ἄλλοις ὅτι καὶ περὶ τοιούτων ἀτομικῆ γνώμη ἤμισα ἐπιδρῶσιν εἰς τὴν ἱστορικὴν ἀνάπτυξιν οἷας δὴποτε γλώσσης. Δὲν ἐννοοῦσιν ὅμως ἐπίσης καὶ τὸν ἐκ συστήματος ἀποκλεισμὸν τῆς καθαραιούσης ἐκ τῆς ποιήσεως, καὶ τοῦτο μάλιστα διὰ τὸν λόγον δὴθεν, ὅτι τὴν γραφομένην σήμερον γλώσσαν δὲν ἐννοοῦσιν οἱ πολλοί, εἰς οὗς κυρίως ἀποτείνεται καὶ πρέπει ν' ἀποτείνεται ἡ ποίησις. Καὶ ἂν ἐπὶ στιγμὴν παραδεχθῆ τις, — ὅπερ ἐν παρόδῳ εἰρήσθω, δὲν ἀληθεύει, — ὅτι ἡ ποίησις, ἡ τελειοτάτη καὶ ὑψίστη τῶν ὠραίων τεχνῶν μόνον εἰς τῶν πολλῶν καὶ πάντοτε εἰς τῶν πολλῶν τὴν διάνοιαν καὶ τὸ αἰσθημα, οὐδέποτε δὲ καὶ εἰς τῶν ταλαιπώρων ὀλίγων πρέπει ν' ἀποτείνεται, τίς δύναται σπουδαίως νὰ ἰσχυρισθῆ καὶ ν' ἀποδείξῃ σήμερον, — ὅτε ἐν Ἀθήναις μόνον δέκα περίπου χιλιάδες φύλλον καθημερινῶν ἐφημερίδων ἀναγινώσκονται κατ' ἑκάστην ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, — ὅτι ἡ γραφομένη καθαραιούσα γλώσσα δὲν ἐννοεῖται ὑπὸ τῶν πολλῶν; Ἄλλ' ἔστω καὶ τοῦτο. Ἄς παραιτήσωμεν διὰ τὸν λόγον τοῦτον, ἃς προγράψωμεν, ἃς ἀποκλείσωμεν τῆς ποιήσεως τὴν καθαραιούσαν γλώσσαν: ταῦτα δὲ λέγοντες, δὲν ἐννοοῦμεν βεβαίως τὸ γλωσσικὸν ἐξάμβλωμα, τὸ ἄξιωσιν ἔχον νὰ πνίξῃ τὴν ἑλληνικὴν γλώσσαν ὑπὸ τὴν σχολαστικὴν αὐτοῦ πτέρυν, ἀλλὰ τὴν ὠραίαν ἐκείνην, τὴν εὐχρον, τὴν εὐπλαστον καὶ μελωδικήν, τὴν ὀρθοκλιμένην ὑπὸ τοῦ ἀκραίονος ἑλληνικοῦ πνεύματος, τὴν γλώσσαν, ἣτις δι' αὐτὴν ἐκείνην ἀκριβῶς τὴν βευστότητα, ἣν κατηγοροῦσιν αὐτῆς ὅσοι δὲν θέλουσιν ἢ δὲν δύνανται νὰ τὴν μεταχειρισθῶσιν, ἀποβαίνει εἰς χεῖρας καλλιτέχνου ἢ κομφοστάτη καὶ ὠραιοτάτη τῶν σημερινῶν γλωσσῶν τὴν γλώσσαν τέλος, ἣν γράφει ὁ Βερναρδάκης καὶ ὁ Βυζάντιος: τὴν γλώσσαν, εἰς ἣν ἔγραψεν ὁ Ζαλοκώστας τοὺς ὠραίους τοῦτους στίχους:

«Ὅπου ὑπῆρχε σκοπιά, ὅπου παρόδον πόροι
σκοπὸι φυλάττων ἀφανεῖς, ἀνομιῶν ἐργάται!
εἰς τὴν φυλλίνην των στρωμνῆν κοιμῶνται ὑποφόροι
ὁ Φῶτος ἔννατος, αὐτῶν ἀνάμεσα κοιμᾶται.»

Εἰς τὴν εὐώνυμον πλευρὰν ἀνάκειτ' ἐπὶ κλίνης,
ἀλλὰ δὲν εἶνε σκυθρωπὴ αἰ συνεχεῖς ὄφρυς του!

ὕπνος τὸν εὐρεν εἰς στιγμὴν ἀγρίας εὐφροσύνης,
κ' ἐγράφῃ κ' ἔμεινεν ἐκτὸς ἡ χλεύη τῆς ψυχῆς του.

Σχεδὸν γελᾷ. Δὲν εἶν' αὐτὴ ἡ ὄψις τοῦ ἢ πρώτη, σύνουσι καὶ κρύπτουσα τοῦ νοῦ καὶ τῆς ψυχῆς τὰ βαθῆ. Γελᾷ, ... καὶ ὅμως βδελυκτὰ ἀπεικονίζει: πᾶθη οὕτω φωρᾶται ἡ ψυχὴ, ὅταν ἡ σὰρξ ὑπνώτῃ.

τὴν γλώσσαν, εἰς ἣν ἔγραψεν ὁ Ῥαγκαβῆς τὰς ἀμιμήτους ταύτας στροφάς:

Ἡ ἔκτασις τοῦ ἀχανοῦς
Αἰγαίου ἐκοιμᾶτο,
κ' ἔβλεπε δύο οὐρανοὺς
ὁ εἰς τὴν ἄνω κυανοῦς,
γλαυκὸς ὁ ἄλλος κάτω.

Αἱ διαλείπουσαι πνοαὶ
τοῦ ἕαρος ἐφύσαν
ἀμφίβολοι καὶ ἀραιαί·
μακρὰν δ' ἐφαίνοντο σκιαὶ
αἰ κορυφαί τῶν νήσων.

τὴν γλώσσαν, εἰς ἣν ἔγραψεν ὁ Καρασούτσας τοὺς θαυμαστάς τοὺτους στίχους:

Ἡ ματαιότης τῶν ἐπιγεῖων!
Ἡ πομπὴ αὐτῆ τῶν μεγαλείων,
ὡς μία Νεῖλου πλημμύρα πᾶσα,
ἡ ἀναβάσα καὶ καταβῆσα,
ὡς μία Νεῖλου πλημμύρα ἦτον
ὅλ' ἡ πομπὴ των.

Ἄς ἀποκηρύξωμεν λοιπὸν τὴν γλώσσαν ταύτην, εἰς ἣν ἐγράφη ὅτι καλλίστην ἔχει μέχρι τῆς σήμερον νὰ ἐπιδείξῃ ἡ νέα ἑλληνικὴ φιλοσοφία, διότι, ... οὕτε ἐννοήθη οὐτ' ἐννοεῖται δὴθεν, οὐτ' ἐξετιμᾶθη οὐτ' ἐκτιμᾶται ὑπὸ τῶν πολλῶν. Ἄς δεχθῶμεν δὲ καὶ ἃς καθιδρύσωμεν ὡς ἀπόλυτον κυρίαν τοῦ ἑλληνικοῦ Παρασσοῦ ... τίνα; Τὴν δημοτικὴν ἄρα γῆ; τὴν καθάραν καὶ γενεῖαν γλώσσαν τῶν δημοτικῶν ἡμῶν ἀσμάτων, ἣν μετὰ τὸσάυτης χάριτος καὶ δυνάμειος ἔγραψεν ὁ Ζαλοκώστας καὶ ὁ Παράσχος, σπανίως δὲ σήμερον ἀσπάζονται πλέον ὀλίγοι τῶν νεωτέρων ποιητῶν; Ἀγαθὴ τύχη! Οἱ κριταὶ οὐ μόνον δὲν καταδικάζουσι τὴν δημοτικὴν γλώσσαν, ἀλλ' αὐτοὶ μάλιστα πρῶτοι ἀναγνωρίζουσι, ὅτι εἰς εἶδη τινὰ λυρικῆς ποιήσεως αὐτῆς μάλιστα καὶ ἰδιαίτατα ἐμπρέπει τὸ ἀπείριστον καὶ ἀρελὲς κάλλος, ἡ ἐγκράτεια καὶ ἡ δύναμις. Ἄλλὰ ἀρκεῖ ἄρα γῆ ὁ λεκτικὸς αὐτῆς πλοῦτος εἰς ἐκφρασὴν πᾶσων καὶ τῶν λεπτοτάτων ἀποχρώσεων ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων, ὅσοις ἰδίως ἀσμενίζει σήμερον ἢ τοσοῦτον περιγραφικῶς λεπτολογουσα νεωτέρα ποίησις; Οὐχὶ βεβαίως: τὴ οὐχὶ δὲ τοῦτο δὲν ἀπαντῶμεν μόνον ἡμεῖς, ἀλλὰ

καὶ οἱ ποιητῶν αὐτῶν τῆς νέας γλωσσικῆς σχολῆς. Οὕτω δὲ, ἀρὰ ἡ μὲν καθαραιούσα δὲν ἀρμόζει, ἡ δὲ δημοτικὴ δὲν δύναται νὰ ἐκφράσῃ πᾶν διανόημα καὶ πᾶν αἰσθημα τῶν νεωτέρων ἡμῶν ποιητῶν, προέκυψεν εἰς μέσον ἡ νέα ποιητικὴ

γλώσσα, ἡ κάλλιον εἶπειν αἱ νέαι ποιητικαὶ γλώσσαι, ὧν ἐκάστην ἕκαστος αὐτῶν δημιουργεῖ ἐκαστοτε πρὸς ἰδίαν χρῆσιν καὶ τέρψιν τῶν ἐννοούτων αὐτὸν ἀναγνωστῶν. Ἡ γλώσσα αὕτη δὲν εἶε ἡ καθαραιούσα, δὲν εἶνε ἡ τῆς δημοτικῆς ποιήσεως, δὲν εἶνε ἡ λαομιμένη κοινῶς ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, δὲν εἶνε τέλος διάλεκτός τις ὠρισμένη τῆς Ἑλλάδος: ἀλλ' εἶνε ὅμως πάντα ταῦτα ἡμοῦ, καὶ κατὰ περισσώτερον. Τὸ περισσώτερον δὲ τοῦτο εἶνε αἰπρὸς τὴν ἐκαστοτε ποιητικὴν ἀνάγκην δημιουργοῦμεναι ὑπὸ τῶν ποιητῶν νέαι λέξεις κατὰ κανόνας ἐτυμολογικοὺς πρωτοφανεῖς καὶ ἀνηκούστους, ἢ μάλλον εἶπειν κατ' οὐδένα μὲν κανόνα, κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις δὲ μόνον τοῦ στίχου καὶ τῆς ὁμοιοκαταληξίας. Ἀρνούμενοι δὲ οὕτω τὸν λεκτικὸν αὐτῶν πλοῦτον οἱ δημιουργοὶ τῆς νέας γλώσσης ἐκ τε τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς δημοτικῆς καὶ παντὸς διαλεκτικοῦ ἰδιώματος, εἰς τε τῶν αἰθουσῶν καὶ τῶν τριόδων, ποίαν ἄρα ἔχουσι γραμματικὴν; Διότι, ὅσον καὶ ἂν περιφρονηθῆ ἡ πεζὴ αὕτη λέξις: «γραμματικὴ», εἶνε ὅμως καὶ ὑπῆρχε πάντοτε ἀπαραίτητον πάσης γλώσσης θεμελίον, οὐδ' αὐτῆς τῆς ἐν μακαρίᾳ τῇ λέξει Volapuk ἐξαιρουμένης. Ἡ γραμματικὴ τοῦ ἑοῦ ποιητικοῦ ἰδιώματος εἶνε κυρίως εἶπειν ἔλλειψις γραμματικῆς: τοσοῦτον εἶνε εὐρεῖα καὶ ἄνετος. Ἔχει τὰς θύρας τῆς ἀναπεπταμένης εἰς τε τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς δημώδους γλώσσης τοὺς τύπους, καὶ πλὴν αὐτῶν εἰς πᾶσαν ἔτι νέαν διαλεκτικὴν των παραλλαγῆν. Προσθέτει, ἀφανιστὴ καὶ μεταβάλλει συλλαβὰς κατὰ τὸ δοκοῦν: κλίνει τὰ ὀνόματα καὶ τὰ ῥήματα ὅτε μὲν κατὰ Ἐσσοφόντα, ὅτε δὲ κατὰ Λασκαράτον καὶ ἄλλοτε κατὰ Ψυχάρην, καὶ παρίσταται οὕτω, ἀπλῶς εἶπειν, ἡ ἐλευθερωτάτη πᾶσων Κέρυρα τῶν γραμματικῶν.

Τοιαύτη δι' ὀλίγων ἡ γλώσσα, εἰς ἣν ἐπαγγέλλονται τὸ κράτος τοῦ ἑλληνικοῦ Παρασσοῦ οἱ νέοι ἡμῶν ποιηταί, ἡ γλώσσα, ἣν ἀποκαλοῦσι μὲν οὗτοι ζωντανὴν γλώσσαν τοῦ λαοῦ, ἀλλ' ἣν οὐ μόνον οἱ πολλοί, ἀλλ' οὐδ' αὐτοὶ οἱ ὀλίγοι κατορθοῦσι πάντοτε νὰ ἐνοηθῶσιν. Γλώσσα αὕτη ἄρα οὐχὶ μόνον ἀπαιτῶνται ἀπὸ τῶν ποιητῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν ἀναγνωστῶν. Ἄρα ἡ γλώσσα αὕτη οὐ μόνον ἀπαιτῶνται ἀπὸ τῶν ποιητῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν ἀναγνωστῶν. Ἄρα ἡ γλώσσα αὕτη οὐ μόνον ἀπαιτῶνται ἀπὸ τῶν ποιητῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν ἀναγνωστῶν. Ἄρα ἡ γλώσσα αὕτη οὐ μόνον ἀπαιτῶνται ἀπὸ τῶν ποιητῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν ἀναγνωστῶν.

Εἰς τὴν γλώσσαν αὐτὴν εἶνε γεγραμμένα πάντα σχεδὸν τοῦ ἐρεταινοῦ ἀγῶνος τὰ ποιήματα πλὴν ὀλίγων, ὧν τέσσαρα μὲν διακρίνει ἡ καθαραιούσα, δύο δὲ ἢ τρία ἢ μάλλον ἢ ἥπτον καθάρη δημοτικῆ.

Οἱ κριταὶ νομιζουσιν, ὅτι ἤθελον παραλείψαι τὴν ἐκπλήρωσιν ὑπερτάτου καθήκοντος, ἂν, μετὰ τὰ εἰρημένα, δὲν ἀπέτειον πρὸς τοὺς νέους ποιητὰς τῆς Ἑλλάδος, ὧν πολλοὶ εὐτυχῶς διαπρέπουσιν ἐπὶ ποιητικῇ εὐφροσύνῃ, τὴν εὐκρινὴ ταύτην

την καὶ ἀπὸ ἀγαθῆς γνώμης συμβουλῆν. Ἄς μὴ ἐλκὴν αὐτοὺς τὸ παράδοξον, ὅπερ λάμπει μὲν ἐνίοτε μακρόθεν, ἀλλ' οὐτε φωτίζει οὐτε θερμαίνει. Ἄς παραιτηθῶσι γλωσσικῆς πυργοποιίας, ἧτις — ἐστῶσαν βέβαιαι περὶ τούτου — οὐδὲν γλωσσικῶς βιώσιμον δύναται νὰ παραγάγῃ, καὶ ἄς περιβάλωσι τὰς ιδέας αὐτῶν τὴν ὠραίαν καὶ ἀληθῶς ζωντανὴν γλῶσσαν, ἣν ἀναγινώσκουσι καὶ ἐννοοῦσι σήμερον πάντες οἱ δυνάμενοι ν' ἀναγινώσκουσιν Ἑλλήνας. Ἄς ἐπιμεληθῶσι δὲ νὰ μορφώσωσι καὶ καλλύνωσιν αὐτὴν διὰ τῆς σπουδῆς τῶν ἀρχαίων, ἐμφορούμενοι τὸ ἀκριφῆς καὶ ἀδιάστροφον πνεῦμα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας, ἧτις κατὰ τοῦτο μὲνει μία πάντοτε καὶ ἀμετάβλητος. Ἄς γράφωσι τέλος, ἂν προτιμῶσι, καὶ δύνανται, τὴν καθαρὰν καὶ γνησίαν δημοτικὴν γλῶσσαν, ἣν ἀπηθανάτισεν ἡ μοῦσα τῶν δημοτικῶν ἀσμάτων καὶ εἰς ἣν ψάλλει ἐτι σήμερον ὁ Ἑλληνικὸς λαός. Ἄς ἀρκεσθῶσι τέλος γεννῶντες ιδέας, καὶ ἄς παύσωσι προσπαθοῦντες νὰ γεννήσωσι γλῶσσαν. Τὰς γλώσσας γεννῶσι καὶ διαπλάττουσι μόνον οἱ λαοί.

Ἡ ὑπ' ἀριθμὸν 23 Συλλογὴ φέρει τὴν ἐπιγραφὴν «Στίχοι ἐλευθεροί» καὶ περιλαμβάνει τὰ ἐξῆς ποιήματα: Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς Κριτάς, ὁ Πύθων, ὁ Οἰδίπους, ὁ Λαοκόων, ὁ Ἄνθρωπος, εἰς τὸν Τυρταῖον, τὸ Κτῆνος, τὸ Αἶμα, Ἦς τοὺς στίχους μου. Ὁ ποιητὴς ὀνομάσας τοὺς στίχους αὐτοῦ «ἐλευθερούς», ὑπέλαθε βεβαίως, ὅτι ἐλάμβανεν οὕτω τὴν ἄδειαν νὰ εἴπῃ ἐλευθέρως καὶ ἀκωλύτως ὅ,τι ἤθελε καὶ ὅπως ἤθελεν. Οὕτω δὲ καὶ ἐπραξεν, ὑπερβὰς μάλιστα πολλαχοῦ καὶ τῆς αὐτογνώμονος ταύτης ἐλευθερίας τὰ ὅρια. Τὸ μετριώτατον αὐτοῦ ποιητικὸν τάλαντον εἶνε σατυρικὸν μᾶλλον καὶ πικρολόγον, ἐξολισθητικὸν ἐνίοτε μέχρις ἀκοσμίας καὶ ὕβρεως, προπηλακίζον δὲ εἰκὴ καὶ ὡς ἔτυχε καὶ αὐτὰ τὰ ἥκιστα προπηλακισμοῦ ἄξια Ὁ ποιητὴς ἔχει προδήλως στιχογραφικὴν εὐχέρειαν, καὶ τοῦτο εἶνε τὸ κυριώτατον αὐτοῦ νόσημα. ἐλέγχει δ' ἐνιαχοῦ καὶ δύναμιν ἐκφράσεως, ἣν ὅμως σπαταλᾷ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παλαιῶν κατ' ἀνεμομύλων, ὡς ὁ ἀθάνατος ἦρας τοῦ Σερβάντη. Ὁ ἀναγινώσκων τοὺς στίχους τοῦ ἀμφιβάλλει πολλάκις, ἂν ἔχει ἐνώπιόν του προϊόντα ἐντελῶς ὕγιους καὶ νηρούσης διανοίας: τοσοῦτον εἶνε προκαπῖον μὲν τὸ νόημα, χυδαία δὲ πολλαχοῦ καὶ ἀσγήμων ἢ φράσις. Τὴν ἀμφιβολίαν δὲ ταύτην ἐντείνει ἐτι μᾶλλον καὶ τοῦτο, ὅτι ἡ ἰσοχὴ καὶ μέχρι προξυσμοῦ κορυφωμένη ἀγανάκτησις τοῦ ποιητοῦ ἀπορρομῆν ἔχει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πράγματα ἀδιάρρηκτα καὶ ἀνώδυνα, ἢ ἄξια μειδιήματος μόνου καὶ ἴσως τὸ πολὺ ζήρας ἀποδοκιμασίας. Τὴν γλῶσσαν τῶν «Ἐλευθέρων στίχων» ἀποτελοῦσιν οἱ κλειστάπράγματα τῆς καθρευσίτης, ἀνάμιγγραφατὰ λέξεων καὶ φράσεων οὐ μόνον τῆς δη-

μοτικῆς ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς χυδαίας, ἐν πάσῃ δυνατῇ ἀκολοθίᾳ μᾶλλον ἢ ἐλευθερίᾳ. Εἰς ἀπόδειξιν τῶν εἰρημμένων ἔστω τὸ ἐξῆς μικρὸν ἀποσπασμα ἐκ τῆς «πρὸς τοὺς Κριτὰς ἐπιστολῆς» τοῦ ποιητοῦ, ἐν ᾧ ἐξηγεῖ οὗτος πρὸς αὐτοὺς τί θὰ ἦσαν ἂν δὲν εἶχον ἐκλεχθῆ κριταί.

«.. ἄλλῳως» — λέγει, —

...δὲ θὰ κρατούσατε στὰ χέρια αὐτὴν τὴν ὥρα τοῦ Πνεύματος τῆς γῆς αὐτῆς τῆ δοξασιμένη τύχη, μὰ θὰ δουλεύατε σιγά, κρυμμένοι σὲ μιάν ἀκρη, δίχως ἐνὺπάρχετε κανέναν νὰ τὸ ξερεῖ, δίχως σὲ ὅ,τι κάνετε βλέμμα νὰ μὴ (sic) γυρίζῃ, καὶ κάθε ὥρα καὶ στιγμὴ τὸ στόμα σας νὰ κλείνῃ ἢ ἀδικία, ἢ ψευτιά, ἢ ἀσυνειδησία, κάθε λογῆς ἀδιαντροπιὰ καὶ κάθε ἀτιμία, καὶ τῆς ἀνάγκης ἢ βραβεῖα παλάμη, ποῦ συντρίβει, τὸ θράσος καὶ ἡ προστυχία, ἢ ἀγραμματοσύνη καὶ ἡ μωρία. — μέγαρες καὶ στίγγυλες ἀδεργάδες. Δὲ θὰ μπορούσατε ποτὲ νὰ πῆτε μία λέξι ἐλευθερή καὶ ἕπτερη, .. καὶ ποῖος θὰ ἐρωτῶσε, γιὰ ποῖο σκοπὸ νομίζατε πὼς ἤρθετε τὸν κόσμο; Πὼς, ἐνῶ σας καλῆ (sic) τὸ φῶς, εἰς τὸ σκοτάδι ζῆτε. Πὼς δὲ σας εἰλκυσε ποτὲ οὐδὲ θὰ σας ἐλκύσῃ τοῦ Ἀρόμου ἢ φήμη ἢ πορνικὴ καὶ τῆς στιγμῆς ἢ [δοξα,

ἂν σας δαγκάνῃ ἄπονα ἢ πείνα ἢ ἡ λύσσα, ἀνίσως δοκιμάζετε, ἀνίσως μαρτυρῆτε χίλιους θανάτους μονομίας σὲ μιὰ ἡμέρα μόνη παλεύοντας νὰ δώσετε μισρῆ ἢ στὰ ὄνειρά σας» κλ. κλ.

δὲν ἐξακολουθοῦμεν, διότι γνωρίζομεν ὅτι καὶ τῶν εὐμενεστάτων ἀκρατῶν ἢ ὑπομονῆ ἔχει ὄριον. Δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ καταλήξωμεν τὸν περὶ τοῦ ποιητοῦ τῶν «Ἐλευθέρων στίχων» λόγον, χωρὶς νὰ παραθέσωμεν τὸ μικρὸν ταῦτο πεντάστιχον ποίημα του, ἐπιγραφόμενον παρὰ τοῦ ποιητοῦ «τὸ Κτῆνος» καὶ ἀποτεινόμενον θυμοσφῶς πρὸς τὸν ποιητὴν αὐτόν:

«Ὡς εἶδε πὼς δὲν εὕρισκον ἡγῶ εἰς ζῶντα στήθη, ἢ πὼς εἰς τὰς ἐπικλήσεις τῆς δὲν ἀπεκρίνετο κανεὶς, ἢ ἄνδρος ψυχῆ μου ἢ ἐστρωθῆ εἰς κλίνην ἡθονῆς ἢ καὶ — κτῆνος — ἐκοιμήθη».

Τὸ ποίημα τοῦτο καὶ λόγῳ ἐπιβολῆς καὶ λόγῳ τοιοῦ καὶ λόγῳ ἰδίως ποσῶ εἶνε τὸ κάλλιστον τῆς συλλογῆς. Ἐν μόνον δὲν ἐννοοῦσιν οἱ κριταί: δικαί ὁ ποιητὴς, κοιμηθεὶς ὡς ἐκοιμήθη, ἐνόμισεν ἀναγκαῖον νὰ ἐξυπνήσῃ.

«Τὸ Μαντεῖον τῆς ψυχῆς» εἶνε συλλογὴ περιέχουσα, πλὴν μικροῦ δωδεκαστίχου προλόγου, τὰ πέντε ταῦτα ποιήματα: ἡ Λαμπυρίδα, ὁ Βάρβαρος, τὸ ἄκαρπο χωράρι, Νέος Μεσσίας καὶ Ἱερὸς πόθος. Τῶν ποιημάτων τούτων, γεγραμμένων εἰς τὴν μιγάδα γλῶσσαν τοῦ συρμού, περὶ ἧς πρὸ μικροῦ ἐλέγομεν, καὶ εἰς στίχους ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνομοιοκαταληκτοῦς, γενικὸν γνώριμα εἶνε ἀκαταστασία καὶ διαστροφή νοημάτων, προβαίνουσα μέχρις ἀποκαλυπτικῆς ἀτακτίας. Ὁ ποιητὴς φαίνεται: πολλαχοῦ ἔχον καὶ

θέλων καὶ νὰ εἴπῃ, ἀλλὰ τὸ καὶ αὐτὸ δὲν τοῦ ἀρκεῖ. Θέλει νὰ εἴπῃ περισσώτερα, καὶ τὰ περισσώτερα εἶνε συνήθως νέφη πικρὰ, ἀτόπων λέξεων ὄγκος, καὶ νόθων ἰδεῶν κυκλών, ὅπου πνίγεται θνησιγενὲς τὸ ἀμυδρὸν ἐκεῖνο νόημα, τὸ οὐχὶ πάντοτε ἀτυχές. Τοῦτο δὲ καταφαίνεται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐν τῷ μικρῷ τούτῳ προλόγῳ:

«Καθὼς μέσ' ἐς τοὺς πανάρχαιους καὶ φημισμένους [χρόνους] ἐδούλευαν παντοτεινὰ μαντεῖα καὶ Σιβύλλαις, καὶ μ' ἀκατάληπταις φωναῖς σὲ φτερωμένους τόνους ἀνοῦγαν ὅλας τῆς ζωῆς τὰς σφαλισμέναις πύλαις, καὶ πρόλεγαν εἰς τοὺς θνητούς, ποῦ βρωταγαν νὰ μάθουν, ὅσα ἀγέννητο καιρὸ τοὺς ἐμελλε νὰ πάθουν.

Ἔτσι καὶ τόρα νοιώθω ἐγὼ μεσ' ἐς τῆς ψυχῆς τὰ βᾶθη ἀδιάκοπα ἔνα κρυφὸ μαντεῖο νὰ δουλεύῃ. Κι' ὅταν οἱ πόνοι τῆς ζωῆς μου ἀνάβουν τὰ πάθη καὶ ἡ φροντίδα μεσ' ἐς τὸ νοῦ τὸ ὄροσόν τῆς γυρεύῃ, ἀπ' τὸ μαντεῖο τῆς ψυχῆς ἴσῃ ἔξκαλλῃ πύθια μου λέει ἡ Μοῦσα φτερωταῖς φωναῖς μὲ ἀρμονία».

Ἄν, ἀναλύοντες δι' ὀλίγων τοὺς στίχους τούτους, ἐρωτήσωμεν τὸν ποιητὴν, τί ἄρα ἐννοεῖ λέγων, ὅτι αἱ Σιβύλλαι ἐδούλευαν τῷ καιρῷ ἐκεῖνω, ὅτι ἀνοῦγαν ὅλας τῆς ζωῆς τὰς σφαλισμέναις πύλαις, καὶ ὅτι ἐπρακτοὺν μάλιστα τοῦτο μὲ ἀκατάληπταις φωναῖς, τί δύναται νὰ μά: ἀπαντήσῃ, σαφὲς ὅμως καὶ νοητὸν εἰς ἡμᾶς, οἷτινες οὐτε Σιβύλλαι εἴμεθα, οὐτε μαντεῖα: Ἄν δὲ καί ὅτῳ, δι' ἀκατάληπτων δηλαδὴ φωνῶν καὶ τόνων περρωτῶν κατῳρῶθοναι Σιβύλλαι καὶ τὰ μαντεῖα νὰ πρόλέγοσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸ μέλλον, ὡς ἐξηγεῖται σαφέστερον κατωτέρω ὁ ποιητὴς, τίς καὶ ὅποια ἡ σχέση μετὰ αὐτῶν καὶ τοῦ κρυφοῦ μαντεῖου, τὸ ὅποιον νοιώθει ὁ ποιητὴς νὰ δουλεύῃ ἀδιάκοπα μεσ' τῆς ψυχῆς τὰ βᾶθη; Προλέγει καὶ αὐτὸ εἰς τὸν ποιητὴν τὸ μέλλον, ὡς λογικῶς ἠδύνατό τις νὰ προσδοκῇ; Παντάπασιν. Ἀπὸ τὸ Μαντεῖον τῆς ψυχῆς λέγει μόνον ἡ Μοῦσα εἰς τὸν ποιητὴν φτερωταῖς φωναῖς μὲ ἀρμονία, δηλαδὴ, ἐπὶ τὸ ἀπλοελληνικώτερον, στίχους. Ἡ μόνη ὁμοιότης τῆς παραβολῆς εἶνε, ὅτι ἐκεῖ μὲν ἔχομεν φτερωμένους τόνους, ἐδῶ δὲ φτερωταῖς φωναῖς. Ἀκατάληπτον ἐπίσης εἶνε, ὅτι ἡ φροντίδα γυρεύει τὸ ὄροσόν της μέσα ἐς τὸ νοῦ, καὶ ἐτι ἀκατάληπτότερον, ὅτι κατ' αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν χρονικὴν στιγμὴν ἡ Μοῦσα λέγει εἰς τὸν ποιητὴν φτερωταῖς φωναῖς. Τοιαῦτα δὲ σκοτεινὰ, συγκεχυμένα, περυστημένα καὶ αὐτοχρημα αἰνιγματώδη εἰσὶ πολὺ συχνὰ αἱ ἐννοιαὶ τοῦ ποιητοῦ. Εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς Λαμπυρίδος μανθάνομεν, ὅτι μία Θεῖα Προνοία κυβερνᾷ ἐς τοῦ γένους τὴν κοινότητα κτισμάτων μεγάλα καὶ προαιώνια: ἀμέτῳσ κατωτέρω ὁ ποιητὴς νοιώθει τὴν Λαμπυρίδα νὰ τὸν ἀπαλόγη σὺν γυφί μητιζοῦ, ἀγροικῶ περαιοτέρω γιὰν ἐλπίδα νὰ φτερογίγῃ κατὰ τὴν θροσερῆ ἡγήτιδα [τῆς Λαμπυρίδος] τοῦ

τὸν φωτίζει, προσδοκᾷ μετ' ὀλίγον ἢ δική μας σφαῖρα νὰ γαθῆ ἐς τοῦ γενικοῦ ἀφανισμοῦ τὸ ἀράγνιασμα, ἢ δὲ Λαμπυρίδα νὰ γυφί σὺν ἀστρῶ ἐπὶ τὴν κατάμαυρη χλαμύδα, ἀπὸ θ' ἀπλόση ὁ ἴσκιος τοῦ θανάτου, καὶ αὐτὴν μόνην [τὴν λαμπυρίδα] νὰ ἰδῇ ὁ Θεὸς μπροστά του, ὅταν περάσῃ. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα δὲν εἶνε ποίησις, ἀλλὰ φαντασιοκοπία πλήρης λέξεων καὶ παραδοξολογία κενὴ νοημάτων.

Μεταβαίνομεν νῦν εἰς τὰ δύο σχετικῶς κριτόνα ἔργα τοῦ ἐπεινεοῦ ἀγώνος, τὸν «Καθρέπτην τοῦ πύργου μου» καὶ τὴν «Θάλασσαν». Ὁ «Καθρέπτης τοῦ πύργου μου» δὲν εἶνε κυρίως εἰπεὶν λυρικὸν ποίημα, οὔτε συλλογὴ λυρικῶν ποιημάτων, ἀλλὰ σειρά μᾶλλον ποιητικῶν, ὡς ἐν πανοράματι ἀνελισσομένων καὶ πολλαχοῦ ἱκανῶς ἐπιτυχῶν εἰκόνων, τοῦ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἑλληνικοῦ βίου, ἃς φαντάζεται ὁ ποιητὴς ὅτι βλέπει ἐντὸς παλαιῦ καθρέπτου τοῦ πύργου του, φαντίζων αὐτὸν διὰ μαγικοῦ κλωνίου βραχέματος ὑπὸ τῆς πρωϊνῆς ἡμέρας. Τὸ κλωνίον αὐτὸ ἐγγειρίζεται εἰς τὸν ποιητὴν, ὡς ἐν τῷ προλόγῳ ἱστορεῖται, παρὰ ἄλλου γέρων, εἰσερχόμενος τὸ ἑσπέρας εἰς τὸν πύργον αὐτοῦ καὶ ὑποδεικνύων αὐτῷ τί πρέπει νὰ ψάλλῃ. Ὁ ποιητὴς δὲν λέγει τί εἶνε ὁ γέρων αὗτος, οὐδὲ κατῳρῶσαν οἱ κριταί νὰ τὸ ἐνοήσωσιν ἀκριβῶς ἐκ τῶν ἐπομένων μυστηριωδῶν λόγων τοῦ μυστηριώδους φαντάσματος.

«Εἶμαι τοῦ ἕννου τῶν νεύρων. — παραγορῆ τοῦ κόσμου, ἴσῃ ὄνειρο. ἴσῃ φάντασμα» χίλιες θοερῆς καὶ ἄν [παίρω.

εἶν' ἕνα τὸ μυστήριον μου, εἶν' ἕνας ὁ σκοπὸς μου, τῆς φαντασίας τὰ κρυφὰ χαρίσματα νὰ φέρω.

Ὅσοι μὲ εἶδαν, γέρο ἢ νεὸ, νεράϊδα ἢ κοπέλλα, μὲ εἶπαν θέλημα θεοῦ, καλῆ μὲ εἶπαν μοῖρα, μὲ εἶπαν οἶστρο, ἔμπνευσι φωτῆ, μὲ εἶπαν τρέλλα! Ποῖος ξέρεϊ τί θὰ βαφτιστῶ καὶ ἐς τὴν δική σου θύρα».

Ὁλος σχεδὸν ὁ πρόλογος εἶνε ὁμοίως πρὸς τὰ ἀνωτέρω μυστηριώδους φαντασμαγορίας, καθ' ἣν ὁ ποιητὴς φρίκην καὶ τὸ μόνον ἐπιτηδεύων, χωρὶς τινος ἀνάγκης, φαίνεται μεταφράζων ὁμιχλώδη τινὰ ὀπαιάνειον ὀπαιάνειον μᾶλλον, ἢ ἐμπνεόμενος ὑπὸ τοῦ αἰθέρου ἑλληνικοῦ οὐρανοῦ, ὅφ' ἂν προδήλως ἐγεννήθη. Καὶ γενικώτερον δὲ ἡ ἐπίδρασις ξένων ἀναγνώσματων, ἰδίως Ἄγγλων ποιητῶν καὶ εἰδικώτερον τοῦ Shakespeare καὶ τοῦ Walter Scott καταφαίνεται πολλαχοῦ ἐπὶ τὰ νοήματα καὶ τὴν φράσιν τοῦ «Καθρέπτου» καὶ ἀποτελεῖ παράδοξον ἀντίθεσιν πρὸς τὴν καθαρῶς ἑλληνικὴν καὶ παντὸς ἐπαίνου ἄξιαν ἐπιβολὴν τοῦ ποιητοῦ, ἐπιχειρησάντος νὰ ἐμφυσῇ ποιητικὴν ζωὴν εἰς ἀπὸ μακροῦ ἡδὴ ἐκλιπούσας εἰκόνας τοῦ παλαιότερου ἑλληνικοῦ βίου. Πὼς εἰς τοῦτο παρωμῆθη, διεγείρεται ὁ ποιητὴς διὰ τῶν ἐπομένων καλῶν στίχων:

— «Ό,τι κι' αν φέρνεις, λέγει ο ποιητής προς τον μυστηριώδη γέροντα, δός μου το, κι' εστειρέψε η καρδιά μου! Τά λίγα της αισθήματα, τά είπα τά ξανάπα. Χρόνια και μήνες τραγουδῶ τή λύπη ή τή χαρά μου, όσα και σήμερα αγαπῶ, όσα και πριν αγαπα.

— Έχετε μιὰ φτωχή καρδιά, απαντᾷ ο γέρων, φτωχή και βαρνημένη, κι' ό,τι παράξενο σας πῆ, τυφλά τό ξαναλέτε. Πιό πέρα απ' τό κατώφλι σας δεν βλέπετε καυμένοι, και μοναχά γνωρίζετε νά χαιρέσετε ή νά κλαίτε.

Στό νοῦ σου αν δεν έφερα σεισμό αὐτή τήν ὥρα, ἀκόμα θά μᾶς ἐφάλλες καυμούς που ἱστορηθήκαν, ή στολισμένοι θάβγαζες με δανεισμένα δῶρα, και θά νά ξανασκόντες — πουλιὰ που ἐσκοτωθήκαν.

Ἄλλοιθωρες ψυχές! χαλίσι εἰς τὰ σπιτιὰ σας χωσμένοι, με θύρα κατακέπαστη, μήν τύχη φῶς και δῆτε! που μᾶς εἰς τό δρόμο τῆς ζωῆς σας σέρνουν πεθαμένοι, που ἀνοίγετε περγαμηνές καλοτυχιά νά βρῆτε.

Ἐβγάτε και διαβάστε τά λούλουδα, τους τοίγους, κυττάξτε ἕνα σύννεφο, θαυμάστε μιὰ μπόρα! Ἐνα κελιάδιμα πουλιῶ ἀΐζει χιλίους στίγους, λέξα μερόνυχτα σπουδῆ εἰς τὸν κῆπό σου μιὰν ὥρα.

Τήν πέραςσε τή νεότη σου με μῦθους και ἱστορία, και δεν στοχάστηκες αν μιὰ κι' ο πύργος σου δεν ἔχει! Ὁ νοῦς σου ὀνειρεύεται σκηνές και τραγωδίες, ή δίψα τὸν ἐστέρνωσε, — και εἰς τήν αὐλή σου βρέχει.

Καλή ἐπίσης, ἀλλὰ προκαρρομένη εὐθὺς ἐν ἀρχῇ δι' ἀτόπου πλατυσμοῦ εἶνε ἡ πρώτη αὐτῆ τῶν εἰκόνων :

«Τῆς Δύσης ή στερνῆ ἀντηλιά χτυπᾷ τὸ Κονοστάσι, και φαίνεται δε φαίνεται τὸ ἄγροπνο κανίλι. Τῆς Παναγιᾶς και τοῦ Χριστοῦ τ' ἀτιμητὰ στεφανία φεγγολοῦν εἰς τὰ μελανά τριγύρω πρόσωπά τους. Ὁ ἅγιος Πανταλέμονας κι' οἱ δώδεκα Ἀποστόλοι μαυρίσαν και δε φρίνουνται απ' τοῦ κειροῦ τῆ σκόνῃ. Μόνό τὰ μάτια τ' ἄγρα καὶ τοῦ Χέρου-Ταξιδάρχη ἀστράφτουν, σὺν νά χαιρούνται γιὰ τῆ ψυχῆ που βγαίνει μᾶς απ' τὰ σπλάγγνα ἐνὸς γυμνοῦ και τρομασμένου ἄρρωστοῦ.

Ψυχῆ που τὴν κρατᾷ σφιχτὰ κι' απ' τὰ μαλλιά τῆ σέρνει, νά τῆ γλυτώσῃ απ' τὸν ἐχθρὸ που μάχεται ἀπὸ πίσω με τὸ μακρὸ γατζῶνι του δικῆ του νά τὴν κἀνῃ.

Κοπέλλα ἀπὸ τὸ μάγγανο σηκώνεται παλιόρη, με τὰ φλωριὰ εἰς τὰ στήθη της και μ' ἄλλο σαλδάρι. Παίρνει ἀσημένιο θυμιάτῳ, θυμιάζει τὲς εἰκόνες, και με πικρὸ χαμόγελο, με μάτια στηλωμένα, κυττάζει πρὸς τὴν Παναγιὰ και κάνει τὸ σταυρὸ της. Ἄκινητα κι' αν ἔτανε τὰ χεῖλη της, μιλοῦσαν, μιλοῦσαν, και μοῦ λέγανε πὸς ἔλειπ' ὁ καλὸς της. Πηγαίνει εἰς τὸ παράθυρο, τρεῖξ ἀλλογισμένη. Εἶν ὥρα που ἡ συλλογῆ μᾶς εἰς τὸ νοῦ πλανιέται. Ἐνὸς βάρκα με ἀπλωτα κουπέ εἰς τὸ περιγιάλι. Εἶν ὥρα που ἡ μοναξιά, σὺν μυστικῇ πλημμύρα, ἀγγλὰ ἀγγλὰ τριγυρνᾷ και σφίγγει τὴν καρδιά μας.

Κόβει απ' τῆ γλάστρα λούλουδα και τὸ γλυκοχιδεύει, και πρὸς τὴν πικροθάλασσα τὰ μάτια της γυρῶντας

καλύει τ' κεφάλι της, σὺν νά μιλάῃ μονάχη. Ὡς τόσο ή νύχτα δεν ἀργεῖ τὸν κόσμο νά σκεπάσῃ, κι' ή κόρη μισοφάνεται σὺν ἴσκιος, και ὄχι κόρη. Ἐνὸς ονειρο γαρῶμενο που γλύκανε τὸ νοῦ μας, κι' ἄλλο παρὰ ἐνθύμηση εἰς τὸ ζῦπνο δε μᾶς μένει.

Ὁ ποιητής τοῦ «Καθρέπτου» ἔχει περιγραφικὸν ἰδίως τὸ ποιητικὸν αὐτοῦ τάλαντον, διὰ τοῦτο δε και αἰ εἰκόνες αὐτοῦ ἀποτελοῦνται μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ περιγραφῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, ὡν ή περίτεχνος λεπτολογία ἐνθυμίζει πολλαχῶς τὴν κρατοῦσαν σήμερα ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ πραγματικὴν λεγομένην σχολὴν, ἀλλὰ σπανίως που και ἀσθενῶς μόλις ὑφῶνται ὑπεράνω τοῦ αἰσθητοῦ ή ἐμδαθίνουσιν εἰς τὸν κόσμο του πάθους και τοῦ αἰσθήματος. Ἡ γλώσσά του ἔχει μὲν τὸ πρόσχημα τῆς δημοτικῆς, ἀλλὰ συγκαταβαίνει και μέχρι τῆς πεζοτέρης ἀπλότητος τῆς ὁμιλουμένης, οὐδ' ἀπαξιοῖ νά δανείζεται ἐνίοτε και παρὰ τῆς καθρευσῆς, ὡσάκις ἀπαιτεῖ τοῦτο ὁ στίχος, ὅστις και δύναμιν και χάριν ἔχει πολλαχῶς, ἐλέγγει δ' ἐν συνόλω και δεξιότητα και καλαισθησίαν ἡσκημένην.

Ἐστὼ εἰς δεῖγμα ἰδίως τῆς περιγραφικῆς ἰκανότητος τοῦ ποιητοῦ και ή ἐπομένη τρίτη Εἰκὼν τοῦ «Καθρέπτου» :

Ὁ ἥλιος στὰ μεσουράνια σιγὰ σιγὰ ἀνεβαίνει, τὰ φύλλα τοῦ περιβολιοῦ ἀτάλευτα κοιμῶνται. Τὰ παραθύρια λάμπουνε τριγύρω σὺν εἰκόνες, που ἄλλη στορεῖ τὸ πέλαγο, κι' ἄλλη βουνὰ και δένδρα. Κι' ἕνα μικρὸ παράθυρο με γιασοῦμι πλεγμένο, στολίζει κώχη δροσερῆ στοῦ μιντεριοῦ τὴν ἄκρη. Ἐκεῖ, σὲ ἄπρο και ἀπαλὸ γυρμένο μαζιλάρι, ἕνας ἀφέντης κάθεται βαθεῖα συλλογισμένος. Μὲ τὸν χεῖρι του κρατᾷ χαρτὶ και τὸ διαβάζει με τὸ ἄλλο παίζει σιγανὰ μεγάλο κομπολόγι. Τὸ μέτωπό του ζωγραφῆ ἔζητα χρόνων παθία, τὰ χεῖλη του ξεχάσανε τὴ νοστιμιὰ τοῦ γέλιου. Ἀπ' τὸ ψαρὸ μουστᾷκι του καθεμιὰ τρίχας ἄκρη σὲ ὦρα λύπη ή θυμοῦ τὴν ἔχει δαγκωμένη. Μᾶς απ' τὴ μακρῆ ζώνη του γονθρὸ βολόγι σέρνε, βλέπει τὴν ὥρα, και λοῦη ματιά στὴ θύρα βίχτει. Ἄνοιγ' ή θύρα σιγανὰ, κι' ἄλλος ἀφέντης μπαίνει, γέρος ἀκόμη πιὸ σκυρτός και πιὸ διαλογισμένος. Βάζει τὸ χεῖρι σ' τὴν καρδιά, σιμόνει και καθίζει. Ἀνερωτιοῦνται παίζοντας τὰ πατερμὰ σ' τὰ χεῖρια, κι' ἀγγλὰ ἀγγλὰ σὲ βαθεῖα βυθίζονται κουδέντα. Τὰ λόγια τους μοῦ ορῶνται συλλογισμένα λόγια. Τὸν κάθε λόγο γνέψιμο γοργὸ τὸν δυναμόνει, στὸ κάθε γνέψιμο κουνᾷ ὁ ἄλλος τὸ κεφάλι. Παίρνουν χαρτᾷ στὰ χεῖρα τους, κι' ἀντᾷμα τὰ διαβάζουν, και πάλι τὰ διπλῶνουν και κρυφοσυνηχαιοῦν. Μεγάλῃ και τρανῇ δουλειᾷ γυρίζει μᾶς τὸ νοῦ τους. Μεγάλῃς πίκρας τωρινῆς, χαρᾶς που θανάθουσε, ή μιὰ καρδιά σ' τὴν ἄλλῃνε νά φανερόνῃ πρέπει. Τὸ σφῶδρον τὰ φαντάσματα, τῆς ἀνδρίας ή σπιθας, θαρρεῖς πηγαῖνον κι' ἔρχονται μᾶς τὰ γοργὰ τους μάτια. Ὅσο πηγαίνει, ή ὄψη τους θερμαίνεται κι' ἀστράφτει. Φωτιὰ πετοῦν τὰ μάτια τους, φωτιὰ που χῶρες και γει φωτιὰ που σκιάζει τοὺς ἐχθρούς, και που ζυπνᾷ τοὺς φίλους, που κι' ἀπὸ βράχους και βουνὰ, κι' ἀπὸ χωριὰ και χῶρες,

τὰ παλληκάρια προσκαλεῖ, τὴ λεβεντιὰ μαζώνει, και τοὺς μοιράζει τ' ἄρματα, τοὺς δίνει τὰ φυσέκια, τοὺς στέλνει μ' ὄρκους, και μ' εὐχὲς νά πᾶν νά πολεμήσουν, ν' ἀπλώσουνε τῆς λευθερίας τὴν πρασιναδα πάλι στὰ ξεραμένα τους βουνὰ, στοὺς μαραμένους κάμπους. Κρυφομαζώνουν τὰ χαρτᾷ οἱ δύο μεγάλοι ἀρχόντοι. Τὰ σφιχτοδέκουνε μαζί, με βούλλες τὰ βουλλῶνουν. Και πίσω ἀπὸ τὴν Παναγιὰ με προσογῆ τὰ κρύβουν. Σφίγγουν τὰ χεῖρα ἀμίλητοι, με μάτια δακρυσμένα. Και βγαῖνονε κι' οἱ δύο μαζί ἀγγλὰ περπατῶντας.

Τὴν «Θάλασσαν», συλλογὴν λυρικῶν ποιημάτων, ἀποτελοῦσι τὰ ἐπόμενα ποιήματα, πλὴν τοῦ προλόγου : «Στεριά και θάλασσα», «Ἡ σκουριασμένη ἄγκυρα», «Τὰ τρία νησιά μας», «Στὸ πέλαγος», «Τὸ λουλοῦδι τῆς ἀγάπης», «Στὴν ἀκρογιαλιά», «Τὸ Αἰλάδι», «Τὸ Ναυτόπουλο», «Ἡ Φωλιὰ», «Ἡ Νέζω», «Ὁ Ναύτης», «Ἡ Φαρσοῦλα», «Τὰ Θαλασσοπούλια μας», «Δυὸ νύχτες», «Baccarolle», «Νύχτα», «Τὰ Φύκια», «Ὁ Γλάρος».

Ὁ ποιητής, ὡς ἐκ τῆς ἀπαιθημένης τάτης καταφαίνεται, δεν ἀπαξίωσε νά δανεισθῆ πρὸς ὀνομασίαν τῶν ποιημάτων αὐτοῦ τὴν διαλεκτικὴν λέξιν «Αἰλάδι», ἣν οἱ κριταὶ ὁμολογοῦσιν ὅτι μόνον τῇ βοήθειᾳ τῶν Ἀτάκτων τοῦ Κοραῖ ἐννόησαν ὅτι σημαίνει «χάλικα», και τὴν ἰταλογαλλικὴν λέξιν : Baccarolle. Δεν πρέπει τις ὁμοίως νά συμπεράνῃ ἐκ τούτου, ὅτι και τὴν γλώσσαν καθόλου τῶν ποιημάτων τούτων ἐπιδικρῶνουν πολλα τοιαῦτα δάνεια. Τοῦναντίον, και οἱ κριταὶ εὐχαριστῶς σημειοῦσι τοῦτο, ὡς ἐν τῶν καλλιῶτων περὶ τὴν μορφήν προτερημάτων τῆς συλλογῆς ταύτης — ἡ γλώσσα τῆς «Θαλάσσης» εἶνε ἐν γένει καθαρὰ δημοτικῇ, πολλῶν ἔχουσα τὴν χάριν και τὴν ἐγκράτειαν, σπανίως δὲ, παλὸ σπανίως ἀσχημίζει αὐτὴν περινενομημένη τις φράσις ή λέξις τῆς μιγάδος, ὡς οὐ φτωχὰ, μωρομετα, βοτζα, λοστρωμετα, ὀλόγι, λυκα, και εἰ τι ἄλλο τοιοῦτον τῆς νέας χύτρας μαγειρεύειμα. Και γενικώτερον δε τὰ ποιήματα ταῦτα ἔχουσι τὴν κορφήν ὁμαλήν και ἀβίαστον, εὐχρουν παλ λαχῶ μὲθ' ἀπλότητος και ἀπερίττωσ ἐπιμεμελημένην, ὑπερέχουσι δε κατὰ τοῦτο ἀποτόμως πάντων τῶν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον ὑποκλιθέντων. Ὁ ποιητής φαίνεται οἰκτιρὸς πρὸς τὴν θάλασσαν, ἀληθῶς ἀγαπῶν α' τὴν και μετ' ἀγάπης σπουδάσας τὸ κάλλος αὐτῆς και τὴν ὀργάν, τὴ μεγαλειῶν και πάσαν μυστηριώδη καλιάν. Διὰ τοῦτο δε ἔχει ἀληθῆς και ἀνεπίπλαστον τὸ αἰσθημα. Ἡ ἐμπνευσίς του εἶνε γνήσιον, ἀμυρὴν συνάμα και δροσίδας θαλάσσιον πνεῦμα, ὅτε μὲν αἰσᾷ, ὅτε δε βορᾶς δοίμυς και ἄλλοτε νότος τρικυμιώδης συνήθως ὁμοίως εἶνε ζέφυρος μελακός, ὁ μόλις ζυτιδῶν τὰ γλαυκὰ νῶτα τοῦ Σαρωνικοῦ και οἰσνᾷ βαυκαλῶν εἰς ὕπνον τὸ γαληναῖον κύμα. Ὅστιν δε ὁ ποιητής φαίνεται ἀσμε-

νίζων εἰδυλικῆς μάλλον ή τρικυμιώδεις σκηνῆς και εἰς ἐκείνας ἰδίως ἐπιτυγχάνει. Τὰ νημάτα του στεροῦνται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δυνάμεις και βάθους, ἔχουσιν ὁμοίως ἐγκράτειαν και χάριν ἀπείριστον, οὐδὲ ἐντείνονται εἰς πομφόλυγας, οὐδὲ βρῖνουνσιν ἐπὶ καλοθάθων. Εἰσὶν ἄρτια και ἀπλά, ἀλλὰ δεν πρέπει ν' ἀποσιωπηθῆ, ὅτι ή ἀπλότης αὐτῶν ἐκπίπτει ἐνίοτε εἰς πεζολογίαν τὸ νόημα δε τοῦτο πάσχουσιν ἰδίως πολλαχῶς τὰ ποιήματα : «Στὴν ἀκρογιαλιά», «Ἡ Νέζω», «Τὰ Θαλασσοπούλια μας» και «Ἡ Baccarolle».

Εἰς δεῖγμα τῆς ἰδιοφυῆς τοῦ ποιητοῦ ἔστρωσαν ἰδίως τὰ ἐξῆς ποιήματα : 1) ὁ Πρόλογος. 2) Ἡ Σκουριασμένη ἄγκυρα. 3) τὸ Ναυτόπουλο.

Ἡ Πρόλογος

Τὰ κύματα, τῆς θάλασσης θεότρελλα παιδιὰ, που μέρα νύχτα τρέχουνε κι' ἀφρίζουν και πηδοῦνε. Χαρούμενα ξεπλῶνουνε σὺν εὖρον ἀμμοῦδιὰ. Τὰ κύματα, τῆς θάλασσης θεότρελλα παιδιὰ, φέρνουν μαζί απ' τὸ πέλαγος δροσιὰ και μουσιὰ Κ' ἕνα τραγοῦδι μουσικῶ, αἰώνιο τραγοῦδι αἰώνιο. Τὰ κύματα, τῆς θάλασσης θεότρελλα παιδιὰ, που μέρα νύχτα τρέχουνε κι' ἀφρίζουν και πηδοῦνε.

Οἱ λογισμοὶ μου, τῆς καρδιᾶς παιδιὰ καμαρωτὰ, που μέρα νύχτα ἀκούραστα εἰς τὴν θάλασσα γυρίζουν, μαζί τους χίλια ὄνειρα μου φέρνουν φτερωτὰ. Οἱ λογισμοὶ μου, τῆς καρδιᾶς παιδιὰ καμαρωτὰ, σὲ ἄπρο χαρτὶ μου βρῶνουνε τραγοῦδι ταριαστὰ. Καὶ σιγανὰ γλυκοῦς σκοποῦς εἰς τὸ αὐτὸ μου ψιθυρίζουν, οἱ λογισμοὶ μου, τῆς καρδιᾶς παιδιὰ καμαρωτὰ, που μέρα νύχτα ἀκούραστοι εἰς τὴ θάλασσα γυρίζουν.

Ἡ ὀνομασμένη ἄγκυρα

Σὲ μιὰ γωνιά τοῦ λιμανιοῦ εἰς τὴν ἀμμοῦδιὰ χωσμένη Ὅποιος παρᾷ ἀπὸ και θά ὅλῃ ληρηνημένη Μιαν ἄγκυρα μαγάλῃ! Κι' ἐντείνω απ' τὴ σκουρία κι' απ' τὰ πολλὰ τὰ χροῖα Ἐκεῖ μιὰ μέρα ἐφρίχτηκε και θὲ νά μῆνι αἰώνια Κοντὰ εἰς τὸ περιγιάλι.

Καθὼς τὸ νύκτῃ τὸν παλὸ που γύρισε τὴ σφαῖρα Τὰ γρησταῖα μῆς εἰς τὴν στεριά τὸν ὄντωνε μιὰ μέρα Κι' ἀποσταμένος κι' ἔρημος τὰ βῆματα του σέρνει. Ἔτσι κι' αὐτὴ που γύρισε τῆς θάλασσης τὰ βῆθη Τὴν σκουριάζει μοναχῇ εἰς τὴν ἄκρη που ἐστάθη Και λυπηρὴν γέροντι.

Γύρω της σὺν παραγοῖα ή θάλασσα ξεπλῶνει Τὸ γαλανὸ τὸ κύμα της και τὴν στεφανώνει Με τὸ λευκὸ ἀπρὸ της. Πού εἶνε τὴ κρυφομάζ με τὴν παλιὰ της φίλη, Πού εἶνε τὴ νά της μῆνῃ με τὸ μικρὸ κογγῶλι Που απ' τὸ κύμα σέρνεται κοντὰ εἰς τὸ σιδερὸ της

Φύκια πολλα τριγύρω της τῆς ἔχει μαζωμένα Που τὴν σκεπάζουνε, γλωπὰ κι' αὐτὰ και μαραμένα. Σὺν νεκρικῇ σεντόνι. Ὅμοι κι' ἐκεῖνα ὁ ἀνεμος ὁ κρός τοῦ χειμῶνος Ὅταν γυρνᾷ εἰς τὸ πέλαγο και τὸ παραξὶ μόνος Ἀλύπητα σαρώνει.

Καμμιὰ φορὰ εἰς τὴ μοναξιά ὅταν φάρῃ διακίνη, Ἄραζει τὴ βαρκοῦλα του και τραγοῦδῶντας δίνει

τὰ παλληκάρια προσκαλεῖ, τὴ λεβεντιὰ μαζώνει, και τοὺς μοιράζει τ' ἄρματα, τοὺς δίνει τὰ φυσέκια, τοὺς στέλνει μ' ὄρκους, και μ' εὐχὲς νά πᾶν νά πολεμήσουν, ν' ἀπλώσουνε τῆς λευθερίας τὴν πρασιναδα πάλι στὰ ξεραμένα τους βουνὰ, στοὺς μαραμένους κάμπους. Κρυφομαζώνουν τὰ χαρτᾷ οἱ δύο μεγάλοι ἀρχόντοι. Τὰ σφιχτοδέκουνε μαζί, με βούλλες τὰ βουλλῶνουν. Και πίσω ἀπὸ τὴν Παναγιὰ με προσογῆ τὰ κρύβουν. Σφίγγουν τὰ χεῖρα ἀμίλητοι, με μάτια δακρυσμένα. Και βγαῖνονε κι' οἱ δύο μαζί ἀγγλὰ περπατῶντας.

Τὴν «Θάλασσαν», συλλογὴν λυρικῶν ποιημάτων, ἀποτελοῦσι τὰ ἐπόμενα ποιήματα, πλὴν τοῦ προλόγου : «Στεριά και θάλασσα», «Ἡ σκουριασμένη ἄγκυρα», «Τὰ τρία νησιά μας», «Στὸ πέλαγος», «Τὸ λουλοῦδι τῆς ἀγάπης», «Στὴν ἀκρογιαλιά», «Τὸ Αἰλάδι», «Τὸ Ναυτόπουλο», «Ἡ Φωλιὰ», «Ἡ Νέζω», «Ὁ Ναύτης», «Ἡ Φαρσοῦλα», «Τὰ Θαλασσοπούλια μας», «Δυὸ νύχτες», «Baccarolle», «Νύχτα», «Τὰ Φύκια», «Ὁ Γλάρος».

Ὁ ποιητής, ὡς ἐκ τῆς ἀπαιθημένης τάτης καταφαίνεται, δεν ἀπαξίωσε νά δανεισθῆ πρὸς ὀνομασίαν τῶν ποιημάτων αὐτοῦ τὴν διαλεκτικὴν λέξιν «Αἰλάδι», ἣν οἱ κριταὶ ὁμολογοῦσιν ὅτι μόνον τῇ βοήθειᾳ τῶν Ἀτάκτων τοῦ Κοραῖ ἐννόησαν ὅτι σημαίνει «χάλικα», και τὴν ἰταλογαλλικὴν λέξιν : Baccarolle. Δεν πρέπει τις ὁμοίως νά συμπεράνῃ ἐκ τούτου, ὅτι και τὴν γλώσσαν καθόλου τῶν ποιημάτων τούτων ἐπιδικρῶνουν πολλα τοιαῦτα δάνεια. Τοῦναντίον, και οἱ κριταὶ εὐχαριστῶς σημειοῦσι τοῦτο, ὡς ἐν τῶν καλλιῶτων περὶ τὴν μορφήν προτερημάτων τῆς συλλογῆς ταύτης — ἡ γλώσσα τῆς «Θαλάσσης» εἶνε ἐν γένει καθαρὰ δημοτικῇ, πολλῶν ἔχουσα τὴν χάριν και τὴν ἐγκράτειαν, σπανίως δὲ, παλὸ σπανίως ἀσχημίζει αὐτὴν περινενομημένη τις φράσις ή λέξις τῆς μιγάδος, ὡς οὐ φτωχὰ, μωρομετα, βοτζα, λοστρωμετα, ὀλόγι, λυκα, και εἰ τι ἄλλο τοιοῦτον τῆς νέας χύτρας μαγειρεύειμα. Και γενικώτερον δε τὰ ποιήματα ταῦτα ἔχουσι τὴν κορφήν ὁμαλήν και ἀβίαστον, εὐχρουν παλ λαχῶ μὲθ' ἀπλότητος και ἀπερίττωσ ἐπιμεμελημένην, ὑπερέχουσι δε κατὰ τοῦτο ἀποτόμως πάντων τῶν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον ὑποκλιθέντων. Ὁ ποιητής φαίνεται οἰκτιρὸς πρὸς τὴν θάλασσαν, ἀληθῶς ἀγαπῶν α' τὴν και μετ' ἀγάπης σπουδάσας τὸ κάλλος αὐτῆς και τὴν ὀργάν, τὴ μεγαλειῶν και πάσαν μυστηριώδη καλιάν. Διὰ τοῦτο δε ἔχει ἀληθῆς και ἀνεπίπλαστον τὸ αἰσθημα. Ἡ ἐμπνευσίς του εἶνε γνήσιον, ἀμυρὴν συνάμα και δροσίδας θαλάσσιον πνεῦμα, ὅτε μὲν αἰσᾷ, ὅτε δε βορᾶς δοίμυς και ἄλλοτε νότος τρικυμιώδης συνήθως ὁμοίως εἶνε ζέφυρος μελακός, ὁ μόλις ζυτιδῶν τὰ γλαυκὰ νῶτα τοῦ Σαρωνικοῦ και οἰσνᾷ βαυκαλῶν εἰς ὕπνον τὸ γαληναῖον κύμα. Ὅστιν δε ὁ ποιητής φαίνεται ἀσμε-

νίζων εἰδυλικῆς μάλλον ή τρικυμιώδεις σκηνῆς και εἰς ἐκείνας ἰδίως ἐπιτυγχάνει. Τὰ νημάτα του στεροῦνται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δυνάμεις και βάθους, ἔχουσιν ὁμοίως ἐγκράτειαν και χάριν ἀπείριστον, οὐδὲ ἐντείνονται εἰς πομφόλυγας, οὐδὲ βρῖνουνσιν ἐπὶ καλοθάθων. Εἰσὶν ἄρτια και ἀπλά, ἀλλὰ δεν πρέπει ν' ἀποσιωπηθῆ, ὅτι ή ἀπλότης αὐτῶν ἐκπίπτει ἐνίοτε εἰς πεζολογίαν τὸ νόημα δε τοῦτο πάσχουσιν ἰδίως πολλαχῶς τὰ ποιήματα : «Στὴν ἀκρογιαλιά», «Ἡ Νέζω», «Τὰ Θαλασσοπούλια μας» και «Ἡ Baccarolle».

Εἰς δεῖγμα τῆς ἰδιοφυῆς τοῦ ποιητοῦ ἔστρωσαν ἰδίως τὰ ἐξῆς ποιήματα : 1) ὁ Πρόλογος. 2) Ἡ Σκουριασμένη ἄγκυρα. 3) τὸ Ναυτόπουλο.

Ἡ Πρόλογος

Τὰ κύματα, τῆς θάλασσης θεότρελλα παιδιὰ, που μέρα νύχτα τρέχουνε κι' ἀφρίζουν και πηδοῦνε. Χαρούμενα ξεπλῶνουνε σὺν εὖρον ἀμμοῦδιὰ. Τὰ κύματα, τῆς θάλασσης θεότρελλα παιδιὰ, φέρνουν μαζί απ' τὸ πέλαγος δροσιὰ και μουσιὰ Κ' ἕνα τραγοῦδι μουσικῶ, αἰώνιο τραγοῦδι αἰώνιο. Τὰ κύματα, τῆς θάλασσης θεότρελλα παιδιὰ, που μέρα νύχτα τρέχουνε κι' ἀφρίζουν και πηδοῦνε.

Οἱ λογισμοὶ μου, τῆς καρδιᾶς παιδιὰ καμαρωτὰ, που μέρα νύχτα ἀκούραστα εἰς τὴν θάλασσα γυρίζουν, μαζί τους χίλια ὄνειρα μου φέρνουν φτερωτὰ. Οἱ λογισμοὶ μου, τῆς καρδιᾶς παιδιὰ καμαρωτὰ, σὲ ἄπρο χαρτὶ μου βρῶνουνε τραγοῦδι ταριαστὰ. Καὶ σιγανὰ γλυκοῦς σκοποῦς εἰς τὸ αὐτὸ μου ψιθυρίζουν, οἱ λογισμοὶ μου, τῆς καρδιᾶς παιδιὰ καμαρωτὰ, που μέρα νύχτα ἀκούραστοι εἰς τὴ θάλασσα γυρίζουν.

Ἡ ὀνομασμένη ἄγκυρα

Σὲ μιὰ γωνιά τοῦ λιμανιοῦ εἰς τὴν ἀμμοῦδιὰ χωσμένη Ὅποιος παρᾷ ἀπὸ και θά ὅλῃ ληρηνημένη Μιαν ἄγκυρα μαγάλῃ! Κι' ἐντείνω απ' τὴ σκουρία κι' απ' τὰ πολλὰ τὰ χροῖα Ἐκεῖ μιὰ μέρα ἐφρίχτηκε και θὲ νά μῆνι αἰώνια Κοντὰ εἰς τὸ περιγιάλι.

Καθὼς τὸ νύκτῃ τὸν παλὸ που γύρισε τὴ σφαῖρα Τὰ γρησταῖα μῆς εἰς τὴν στεριά τὸν ὄντωνε μιὰ μέρα Κι' ἀποσταμένος κι' ἔρημος τὰ βῆματα του σέρνει. Ἔτσι κι' αὐτὴ που γύρισε τῆς θάλασσης τὰ βῆθη Τὴν σκουριάζει μοναχῇ εἰς τὴν ἄκρη που ἐστάθη Και λυπηρὴν γέροντι.

Γύρω της σὺν παραγοῖα ή θάλασσα ξεπλῶνει Τὸ γαλανὸ τὸ κύμα της και τὴν στεφανώνει Με τὸ λευκὸ ἀπρὸ της. Πού εἶνε τὴ κρυφομάζ με τὴν παλιὰ της φίλη, Πού εἶνε τὴ νά της μῆνῃ με τὸ μικρὸ κογγῶλι Που απ' τὸ κύμα σέρνεται κοντὰ εἰς τὸ σιδερὸ της

Φύκια πολλα τριγύρω της τῆς ἔχει μαζωμένα Που τὴν σκεπάζουνε, γλωπὰ κι' αὐτὰ και μαραμένα. Σὺν νεκρικῇ σεντόνι. Ὅμοι κι' ἐκεῖνα ὁ ἀνεμος ὁ κρός τοῦ χειμῶνος Ὅταν γυρνᾷ εἰς τὸ πέλαγο και τὸ παραξὶ μόνος Ἀλύπητα σαρώνει.

Καμμιὰ φορὰ εἰς τὴ μοναξιά ὅταν φάρῃ διακίνη, Ἄραζει τὴ βαρκοῦλα του και τραγοῦδῶντας δίνει

Καμμιὰ φορὰ εἰς τὴ μοναξιά ὅταν φάρῃ διακίνη, Ἄραζει τὴ βαρκοῦλα του και τραγοῦδῶντας δίνει

Καμμιὰ φορὰ εἰς τὴ μοναξιά ὅταν φάρῃ διακίνη, Ἄραζει τὴ βαρκοῦλα του και τραγοῦδῶντας δίνει

Σ τὴ σκοριασμένη ἄγκυρα σφιχτὰ τὸ παλαμῆρι.
Κ' ἡ ἄγκυρα περιφάνη τὰ νιάτα τῆς θυμάται
Κι' εὐρίσκει μετ' ἑ τὴν ἐρημικὰ ποῦ γύρω τῆς
Τὴν πρώτη τῆς τῆ χάρη. [πλαναται

Πῶς μοιάζει μετ' τὴν ἄγκυρα κ' ἡ ἄτυχη καρδιά μου!
Ἀπ' τῆς ἀγάπης τὸν καυμὸ, τὰ τόσα βάσανά μου,
Τὴν ἔβρασε ἡ χαρά.

Μὰ τάχα ἐκεῖ ποῦ ξεφυγῆ καὶ μόνη τῆς θά σόυση
Καινούργια ἀγάπη δὲ εὐρήσῃ γιὰ νὰ τὴν ἐξυπνήσῃ
Ἀκόμα μιὰ φορὰ;

Τὸ ναυτόπουλο

Μαύρη νυχτιὰ κι' ἀνάστερη· τὰ κύματα μωυγγρίζουν
βροντῆ κι' ἀστράφτει· οἱ κεραυνοὶ τὰ κύματα ξεσχί-
σκν φεῖδια λαμπερά. [ζουν

Βόηθα Χριστέ! Τριζοβολῆ, θ' ἀνοίξῃ τὸ καρδί.
Βορριάς κακός, ἀλύπητος μνήματα χίλια σκάθει
Ἐς τὰ μαύρα τὰ νερά.

Βουλιάζουμε!... τὰ ξάρτια μας χωρὶς πανιὰ, σπασμένα,
ἀχόρταγα τὰ κύματα τ' ἀρπάζουν ἕνα ἕνα
κ' ἐπάνω μας πηδοῦν.

Τοῦ κάκου οἱ ναῦταις ἄρωναί, ὠχρῶ, χωρὶς ἐλπίδα
ἀκούραστοὶ παλεύουνε... τὴν ὠμορφή πατρίδα
ποτέ τους δὲν θά ἰδοῦν.

Νά! τὰ νερά πλημμύρισαν καὶ δυναμόνει ἡ μπόρα·
ἡ πρύμη μας γονάτιτε, βογγῆ, κι' ὠρα τὴν ὠρα
ἡ πλώρη μας βουλῆ...
Βουλιάζουμε! ἀπ' ἔλπος μας οὐτ' ἕνας θὰ γλυτώσῃ
ὄλους ἡ Μαύρη θάλασσα, γιὰ νὰ μᾶς σαθωνώσῃ,
βουνα μ' ἄρρως κυλῆ.

Ἐγὼ, μικρὸ ναυτόπουλο, γεννήθηκα ἔς τὸ κύμα,
σ' τὴ θάλασσα μεγάλωσα· κι' ἂν εὐρῶ τώρα μνήμα
ἔς τὸ μαῦρο τῆς βυθῶ,
σὺν τὸ μωρὸ ἔς τὴν κούνια του, ἔστ' πράσινα γασ-
[τάρια,
σ' τὰ φύκια, ἔς τὰ κοράλλια τῆς καὶ ἔ; τὰ μογογαρι-
[τάρια
γλυκὰ θὰ κοιμηθῶ.

Δὲν με τρομάζει ὁ θάνατος· ἰ τὸν ὕπνο τὸν βαθύ μου
θὰ ψάλλουνε τὰ κύματα νανούριμα ἔς τ' αὐτὴ μου
ὀλόγλυκο σκοπὸ.
καὶ θάρχωνται σὺν ὄνειρο μαζί μου νὰ μιλήσουν,
νὰ με φιλήσουν τρυφερά, νὰ με παρηγορήσουν
ἐκεῖνοι ποῦ ἀγαπῶ.

Ὅμως, Χριστέ μου, μιὰ καρδιά μονάχα συλλογοῦμαι·
ἐκεῖνη ποῦ μ' ἐγέννησε, τὴ μάννα μου λυποῦμαι
καὶ κλαίω τὴ φτωγῆ.

Ὅλους τῆς πήρε ἡ θάλασσα· μονάχα ἐγὼ τῆς μένω,
κι' ἂν μάλῃ πῶς ἐλάθηκα σ' τὸ κύμα τ' ἀγριεμένο,
τῆς φεύγει κ' ἡ ψυχῆ.

Νά! μᾶς σιεπάζει ἡ θάλασσα... Τὸ θέλημά σου ἂς γένῃ!
Γονατιτὸ τὴν ὕστερη στιγμή τὴ χρυσωμένη
εἰκόνα σου φίλῶ.

Σβύνει ἡ φωνή μου... μ' ἄρπαξε τὸ κύμα τ' ἀγριεμένο!
Χριστέ μου! τὴ μανουλά μου... τὴν ὠρα ποῦ πεθαίνω
γι' αὐτὴν παρακαλῶ.

Τοιαῦτα τὰ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Θάλασσα»
ποιήματα, ἄτινα ἑμφρόνως θεωροῦσιν οἱ κριτικῆ

ὡς τὰ κάλλιστα τῶν εἰς τὸν ἐφετεινὸν ἀγῶνα
ὑποβληθέντων. Διὰ τοῦτο δέ, ἂν καὶ στεροῦνται
καθόλου δυνάμεως περὶ τὴν ἐκφρασιν καὶ χαλα-
ρὰν μᾶλλον ἢ συνεπτυγμένην ἔχουσι τὴν φράσιν,
κατ' ἀκριβολογίαν δὲ δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ
κριθῶσι βραβεῖου ἕξις, ἀπονέμουσιν οὐχ ἦττον
οἱ κριτικῆ εἰς αὐτὰ μὲν τὸ βραβεῖον, ὑποτασσό-
μενοι εἰς τὸν ρητὸν τοῦ ἀγῶνος ἕρον, ἐπαινον δὲ
εἰς τὸν «Καθρέπτην τοῦ Πύργου μου».

Ἐν Ἀθήναις, τῆ 8 Ὀκτωβρίου 1891.

Οἱ Κριτικῆ

Ι. ΠΑΝΤΑΖΙΔΗΣ
Σ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ, εἰσηγητής

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ἰ π ὁ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια, ἴδε σελ. 271

Κεφάλαιον ΙΣΤ'.

Λεῖλᾶ καὶ Λικατερίνη

Ἡ Λεῖλᾶ χαίρουσα διότι ἐφιλοξένοι τὴν φίλην
τῆς, ἐπαθαψίλευεν αὐτῇ πᾶσαν περιποίησιν. Λι
δύο νεάνιδες συναμίλου ἠσύχως. Ὁ μικρὸς Χα-
σάν εἶχε παρασκευάσει αὐταῖς καφὸν ἐξαιρετον,
καὶ ἀρῶ τὴν ἐτοποθέτησε ἐνώπιόν των μετὰ
δύο μικρῶν κανίστρων γλυκισμάτων, ἐκάθησε
παρὰ τὴν εἴσοδον ἀκίνητος καὶ σιωπηλός, ἐτοι-
μος νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸ ἐλάχιστον αὐτῶν νεῦμα
καὶ ὑπερήφανος, διότι ἀνετέθη εἰς αὐτὸν ἡ φύ-
λαξίς των.

— Ἦθελα αὐταῖς αἱ ἀνασκαφαὶ νὰ διήκουν
αἰωνίως, ἀνέκραζεν αἰφνης ἡ Λεῖλᾶ.

— Τί λέγεται! ἀπάντησε διαμκροτυρομένη
ἡ Λικατερίνη. Ἐγὼ εἶμαι πολὺ στενοχωρημένη,
ἀφρότου ἤρχισαν αὐταῖς αἱ φοβερὰὶ ὑπόγειοι ἐρευ-
ναι. ὦ Λεῖλᾶ! συγχώρησέ με διὰ τὴν ἀμφιβο-
λίαν μου, ἀλλὰ πολλάκις ἐσυλλογίσθην ἂν ὁ
πάππος σου φέρεται ὁρθῶς εἰς τὴν ὑπόθεσιν, καὶ
ὁμολογῶ ὅτι, ἂν ἠδυνάμην ν' ἀποτρέψω τὸν Μαυ-
ρίκιον, θὰ τὸ ἐπαττον.

— Καὶ τί φοβεῖσαι; εἶπεν ἡ Λεῖλᾶ. Ὁ Γκου-
σα-Νισί εἶνε ἔμψρων. Γινώσκει τὰ πάντα. Δὲν
θ' ἀποπλανηθῆ. Ἄνευ αὐτοῦ ὁ ἀδελφός σου δὲν
θὰ ἠδύνατο ποτὲ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ τέμα τῶσων
κόπων. Ἐπομένως τὸ καλλίτερον δὲν εἶνε νὰ
ὑποταχθῆτε καὶ ν' ἀναμείνετε μετ' ὑπομονήν;

— Ἄν τοῦλάχιστον ἤθελε συγκατατεθῆ νὰ
με παραλάβῃ μαζί του! ἐψιθύρισεν ἡ Λικατε-
ρίνη. Λι νικητερικῆ ἐρευναί του μοῦ ἐμπνέουν
τόσμον ἀκαταπίκτητον εἶνε σκληρὴν νὰ μένω ἄρ-
γῆ, ἀντὶ νὰ συμμερίζωμαι τοὺς κινδύνους του...

— Ἐλα, ἀρχιπητῆ μου, εἶπεν ἡ Λεῖλᾶ, ἄφισέ
με νὰ σε διδάξω ὀλίγον τὴν φιλοσοφίαν μου. Σύγ-

κρινε τὰς ὀλίγας ταύτας ὥρας τῆς γαλήνης, τὰς ὁποίας ὑποχρεοῦσαι νὰ ὑποστῆς προσωρινῶς, μετὰ τὴν τελματώδη καὶ καταβεβλημένην ζωὴν, εἰς τὴν ὁποίαν τόσοι ἄλλοι εἶνε καταδικασμένοι. Πίσταυσέ με, προτιμότερον εἶνε νὰ μένης ἐδῶ ἐπὶ τινὰς ὥρας, ὑφισταμένη τὴν ἀβεβαιοσύνην καὶ τὸν φόβον, παρά ἐκεῖ νὰ κωρομηνοποιῶσαι ἴσως τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου. Ἄλλως τε, ἀφοῦ τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ θέλησις τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὸν ὁποῖον γνωρίζεις τόσο ἐμπροσθεν, δὲν ὀρεῖσαι νὰ ὑποταχθῆς εἰς αὐτήν;

— Ἀγαθὴ Λεῖλά! ἀνέκραζεν ἡ Αἰκατερίνη περιπτυσσομένη αὐτήν. Εἶνε ἀληθές. Εἰς οὐδὲν χρησιμεύει νὰ ταρσώμεθα ἐπὶ ματαίῳ. Ἄς προσπαθῶμεν μάλλον νὰ περῶμεν τὰς ὥρας τῆς προσδοκίας καθιστώσαι αὐτὰς ἀνεκτάς.

— Τί δυνάμεθα νὰ κάμωμεν; ἠρώτησεν ἡ Λεῖλά, χαίρουσα διότι τὴν ἐβλεπε παρηγορημένην. Θέλεις νὰ παρακαλέσωμεν τὸν Χασάν νὰ μᾶς ψάλλῃ κἄτι τι.

— Ὡραία ἰδέα! ἀνέκραζεν ἡ Αἰκατερίνη χειροκροτοῦσα. Ἄλλὰ θὰ συγκατατεθῆ;

— Ὁ Χασάν εἶνε μουσικὸς καὶ ψάλλει χωρίς νὰ τὸν παρακαλέσωσι. Χασάν, πάρε τὸ *δαμάλ* σου (εἶδος τυμπάνου) ἢ Χανοῦμ ἐπιθιμῆ νὰ σὲ ἀκούσῃ.

Τὸ παιδίον ἐξεκρέμασε τὸ εἰς τὸν τοίχον κρεμάμενον ὄργανον καὶ ἰσάμενος ὄρθιος ἐν στάσει εὐγενεῖ καὶ ἐπιχαρίτω:

— Τί νὰ τραγουδήσῃς; εἶπε σοβαρῶς. Θέλετε τὸ τραγοῦδι τοῦ κουνουπιῦ;

— Ναί, ναί, αὐτό! εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη θελωμένη ἐκ τῆς σοβαρότητός του.

Κροῦών τότε εὐχῆως τὸ τύμπανόν του μετὰ ρυθμὸν παράδοξον ἤρχισεν ἔδων ὡς ἐξῆς μετὰ φωνὴν διαυγῆ:

Ἐλεος, μικρὸν κουνουπι, εἶμαι δούλος σου μικρὸν κουνουπι.

Τὸ κουνουπι κάθεται ἐπάνω εἰς τὸ κεφάλι μου· μὴ [τὸ ἐκλαμβάνῃ ὡς καρπούζι;

Τὸ κουνουπι κάθεται εἰς τὸ αὐτί μου, θέλει νὰ με [κἀμῃ νὰ τρελλαθῶ;

Τὸ κουνουπι κάθεται εἰς τὰ μάτια μου· μὴ τὰ ἐκ- [λαμβάνῃ ὡς μαῦρα σταφύλια;

Τὸ κουνουπι κάθεται εἰς τὰ βροχούλια μου· μὴ θέλῃ [νὰ μὲ ἀφαιρέσῃ τὴν ὄσφρησιν;

Τὸ κουνουπι κάθεται εἰς τὰ γόνατα μου· μὴ με ἐκ- [λαμβάνῃ ὡς δερβίσην;

Τὸ κουνουπι κάθεται εἰς τὰ χεῖρά μου· μὴ θέλῃ [νὰ με καταστήσῃ ἄφωνον;

Τὸ κουνουπι κάθεται εἰς τὸν βραχιόνά μου· μὴ τὸν [ἐκλαμβάνῃ ὡς πιλάφι;

Τὸ κουνουπι κάθεται εἰς τὸ μᾶτι μου· μὴ θέλῃ νὰ [με κἀμῃ τυφλόν;

Τὸ κουνουπι κάθεται εἰς τὰ νεφρά μου· μὴ τὰ ἐκ- [λαμβάνῃ ὡς μαζιλάς;

Τὸ κουνουπι κάθεται παντοῦ· μὴ θέλῃ νὰ με κἀμῃ [μηνιώδη;

Ἐλεος, μικρὸν κουνουπι· εἶμαι δούλος σου, μικρὸν κουνουπι.

— Εὐγε! ἀνέκραζεν ἡ Αἰκατερίνη εἶνε ἀπλοῦν καὶ ἀληθές ταύτοχρόνως τὸ ἔσμα¹ σου. Τὸ κουνουπι ἐδῶ εἶνε ὁ ἐχθρὸς καὶ ὁ κύριος. Εὐχαριστῶ Χασάν. Κανένα ἄλλο τραγοῦδι τώρα!

Μετὰ σπουδῆς μαρτυρούσης τὴν εὐχαρίστησιν, ἦν ἠσθάνετο διότι ἠκροῦντο τὸ ἔσμα¹ του, ὁ Χασάν ἤρχισεν δεύτερον ἔσμα. Ἦτο ἐπιθλαμίον ἔσμα, οὐ ὁ ἐπωδὸς ἀπαγγελλόμενος διὰ φωνῆς σοβαρῆς ὑπὸ τοῦ παιδίου:

« Ἀ, Λεῖλά, Λεῖλά! . . . μου ἐψῆσε τὴν καρδιά μου », προῦξενε τὴν πολλὴν θυμηδίαν εἰς τὰς νεάνιδας.

Τὸ ἔσμα τοῦτο διεδέχθη μελωδία πένθιμος. Μετ' οὗ τοῦ μικροῦ ψάλλτης ἐβιάσθη, δηλῶν ὅτι δὲν ἐγνωρίζεν ἄλλα ἔσματα.

— Εὐχαριστῶ καὶ πάλιν, Χασάν, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη, λίαν τερπομένη ἐκ τῆς σοβαρότητος τοῦ νεανίσκου. Τὸ ἀσματολόγιόν σου εἶνε περιεργότερον καὶ θὰ σὲ παρακαλέσω καὶ ἄλλοτε νὰ μὲ τραγουδήσῃς αὐτὰ τὰ ὠραία ἔσματα. Ἄλλὰ μὲ ἐκέντησες τὴν ὄρεξιν καὶ ἤθελα ν' ἀκούσω καὶ κἄτι ἄλλο σήμερον.

— Ἄν ἡ Χανοῦμ Λεῖλά θέλῃ, εἶπεν ὁ Χασάν, γνωρίζει αὐτὴ νὰ σοῦ διηγηθῇ ὠραίας ἱστορίας. Γνωρίζει πολὺ περιεργότερας ἀπὸ ὅλας τὰς ἱστορίας τῆς Χαλιμάς.

— Ἱστορίας! εἶπεν ἐνθουσιασθεῖσα ἡ Αἰκατερίνη, δὲν εἰξεύρεις πόσον τὰς ἀγαπῶ! Πιστάκι δὲν ἐθαπνίσα τὴν ἀγαπητὴν μου παιδαγωγὸν Ἐλοῖζαν νὰ μὲ διηγηθῇ παραμῦθιον, τὸ ὁποῖον ἐκαιοντάκις ἤδη μὲ εἶχε διηγηθῆ. Γρήγορα, καμμίαν ἱστορίαν, Λεῖλά!

— Εὐχαρίστως, εἶπεν ἡ Λεῖλά, χαίρουσα διότι ἐβλεπεν αὐτὴν ὅπως ἄπασχολομένην ἀπὸ τοῦ φόβου τῆς. Ἄλλ' ὁ Χασάν, σὲ προειδοποιῶ, πολὺ ἐξώγαγε τὴν ἰκανότητά μου. Τί θέλεις νὰ σοῦ διηγηθῶ; Θέλεις τὴν ἱστορίαν τοῦ *Κορητοῦ-Λίθου*;

— Αὐτό! τὸν *Κορητὸν-Λίθον*, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη, ἥτις ἐδοκίμαζεν ὅτι ἐγένετο πάλιν μικρὸν κοράσιον, ἐνῶ ὁ Χασάν διαστῆλων τοὺς ὄφθαλμούς ἠτοιμάζετο πλήρως πόθου ν' ἀκαιοσθῆ, διότι ἦτο ἀνεκμύθητος ὅτι ἡ διασκιδνασία ἐκεῖνη τοῦ ἤρσεκε τόσο τούλάχιστον, ὅσον καὶ εἰς τὴν δεσποινίδα Κερδίαν.

— Ἦτο μὴ φρενί κ' ἕνα καιρὸν, ἤρξατο λέγουσα ἡ Λεῖλά, ἕνα βασιλεὺς πολὺ ἰσχυρὸς, πολὺ γενναῖος καὶ ἀνδρείος πολέμιος. Ἀφοῦ ἐνίκησε καὶ καθυπέταξεν ὅλους τοὺς πέριξ λαοὺς καὶ ἐπῆρεν ὡς πολέμιον ἀποζημιώσιν ὅλους τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν, ὁ μονάρχης ἐβίβη τόσον πλούσιος, ὥστε δὲν εἰξευρε τί νὰ κάμῃ τὸν πλούτιόν του, καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐθασκνίζετο ἀπὸ τὴν ἰδέαν νὰ ἔλθουν νὰ τοῦ τὴν κλέψουν. Διὰ νὰ θεραπευθῇ ἀπὸ αὐτῆς τὴν κατάστασιν, ἐκράζε τὸν ἀρχιτέκτονά του καὶ μετὰ μεγάλῃ μυστικώ-

τητα τοῦ παρήγγειλε νὰ κατασκευάσῃ ἕνα θάλαμον ὑπόγειον, μέσα εἰς τὸν ὁποῖον ἐθαλε ὄλους τοὺς θησαυροὺς καὶ τοῦ ὁποῖου αὐτὸς μόνος ἐγνωρίζε τὴν εἴσοδον. Βέβαιος πλέον ὅτι δὲν θὰ τὸν ἐκλεπτον, ἐκοιμάτο ἤσυχος καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐπάγαινε κρυφὰ καὶ ἐμέτρα τὰ ἀναρίθμητα χρυσὰ νομίσματά του.

« Ὡς τόσο ὁ ἀρχιτέκτων δὲν ἠμπόρεσε ν' ἀντισταθῇ εἰς τὸν πειρασμὸν νὰ κατασκευάσῃ καὶ αὐτὸς μίαν ἄλλην ἰδιωτικῆραν εἴσοδον εἰς τὸ ὑπόγειον, διὰ νὰ χαίρεται μόνον ἀπὸ τὴν θέαν τῶσων θησαυρῶν, καὶ χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ ὁ βασιλεὺς, κατασκευάσεν ἐπιτηδεῖως εἰς τὸν ἐξωτερικὸν τοῦτοιχον μίαν εἴσοδον ἀφανῆ εἰς ὄλον τὸν ἄλλον κόσμον. Ὁ ἐξωτερικὸς τοίχος τοῦ παλατίου ἦτο κατασκευασμένος ἀπὸ ὀγκώδεις βράχους. Μετ' ἐπιτηδεῖων μηχανισμῶν, τοῦ ὁποῖου αὐτὸς ἐγνωρίζεν ἀκριβῶς καὶ τὴν θέσιν καὶ τὸ μυστικόν, διὰ νὰ τὸν κινῆ ὅταν ἤθελεν, ἕνας ἀπὸ αὐτοῦ τοὺς βράχους ἐστρέφετο καὶ ἔνοιγε μίαν εἴσοδον εἰς τὸ ὑπόγειον καὶ διὰ νὰ μὴ τυχὸν κανένας ξένος ἐκ συμπτώσεως ἐπωφεληθῇ, ἐκατασκεύασε τοιουτοτρόπως τὴν εἴσοδον, ὥστε διὰ νὰ ἐξέλθῃ ἔπρεπε νὰ ἐγγίσῃ ἀπὸ τὸ ἔσω μέρος εἰς ἄλλην θέσιν καὶ νὰ κάμῃ ἄλλην κίνησιν ὅπως διόλου διαφορετικῆν. Καὶ τόσο καλὰ ἐπέτυχεν, ὥστε ἀφοῦ ἤθελε κανεὶς ἀφίσῃ νὰ ἐκναπέσῃ ὁ λίθος, θὰ ἔμενε μέσα κλεισμένος διὰ παντός.

« Μίαν ἡμέραν ὁ ἀρχιτέκτων, ἐπειδὴ ἦτο πολὺ γέρον καὶ ἐβλεπε τὸν θάνατόν του πλησιάζοντα, ἐκάλυψε τοὺς δύο υἱοὺς του καὶ τοὺς ἐνεπιστεῖθη τὸ μυστικὸν τοῦ θησαυροῦ καὶ τοῦ κινουμένου λίθου, ἀφοῦ ὅμως τοὺς ἐούστησε νὰ φυλάξωσι μυστικῆν τὴν ἀνακοίνωσίν του. Ἄλλὰ τὰ τέκνα του ἦσαν νέοι φιλόδοξοι, ἀγαποῦσαν νὰ ἐξοδεύουν καὶ νὰ τρώγουν καλά, καὶ ἀφοῦ ὁ γέρον ἐξεψύχησε, ἡ πρώτη φροντίς των ἦτο νὰ τρέξουν εἰς τὸ ὑπόγειον μετὰ ἕνα σακκί καὶ νὰ τὸ γεμίσουν ἀπὸ *τόμα*, μετὰ τὰ ὁποῖα ἐκαλοπεράσαν ἐπὶ ἀρκετοὺς μῆνας. Ἀφοῦ ἐξηνατλήθη ὁ πρῶτος πλοῦτός των, ἦλθαν ἐκ νέου εἰς τὸ ὑπόγειον καὶ ἐγένεσαν πάλιν τὸ σακκί των. Ἄλλὰ ὅσον μεγάλος καὶ ἂν ἦτιν ὁ θησαυρὸς, οἱ δύο ἀδελφοὶ ἦσαν τόσο ἀγρότατοι καὶ τόσα πολλὰ ἐπῆραν, ὥστε ὁ βασιλεὺς μίαν ἡμέραν ἐνόησεν ὅτι τοῦ ἤγγισαν τὰ πλοῦτά του. Ἐθύμως πολὺ καὶ ἠθέλησε νὰ τιμωρήσῃ τὸν ἔνοχον. Ἄλλὰ πῶς νὰ κάμῃ; Νὰ θέσῃ φύλακας, νὰ εἰδοποιήσῃ τὴν ἀστυνομίαν καὶ κατὰ συνέπειαν νὰ καταστήσῃ γνωστὸν εἰς ὅλους τὸ μυστικὸν του. Ἄλλ' αὐτὸ πρὸ πάντων ὁ βασιλεὺς ἤθελε ν' ἀποφύγῃ. Νὰ φυλάξῃ ὁ ἴδιος καὶ νὰ ἐκλέσῃ τὸ σεβαστόν του ἄτομον εἰς τὴν ἐκδίκησιν τοῦ κλέπτου, δὲν ἠδύνατο ἐξ αἰτίας τοῦ ἀξιώματός του. Ἀφοῦ ἐσκέφθη πολὺ, ἐπροσκάλεσε τὸν τακτικὸν τοῦ μηχανικῶν, τὸν διέταξε νὰ κατασκευάσῃ μίαν παγίδα σιδηρῆν, τὴν ὁ-

ποῖαν ἐτοποθέτησεν ὁ ἴδιος εἰς τὸ μέσον τοῦ θησαυροῦ του, ἔπειτα ἐπερίμενε.

« Μετ' ὀλίγον οἱ δύο ἀδελφοὶ ἦλθαν πάλιν καὶ ὁ πρῶτος, ὅστις ἐπροχώρησεν, ἐπιάσθη εἰς τὴν παγίδα. Τοῦ κακοῦ ἐπροσπάθησε ν' ἀπαλλαγθῇ ἢ παγίδα δὲν ἔβλεπε τὸ θυμὸς τῆς. Ὅταν εἶδεν ὅτι ἐμελλε νὰ χαθῆ, εἶπεν εἰς τὸν ἀδελφόν του:

— Κόψε μου τὸ κεφάλι καὶ βάλε το μέσα εἰς τὸ σακκί καὶ φύγε· τοιουτοτρόπως ποτὲ δὲν θὰ γνωσθῇ ποῖος ἐμῆκεν εἰς τὸ ὑπόγειον.

« Ὁ ἀδελφὸς ἐκοψε τὴν κεφαλὴν του, τὴν ἔβαλε εἰς τὸ σακκί του καὶ ἔφυγε.

« Τὴν ἄλλην ἡμέραν ὁ βασιλεὺς ἐφθασεν, ἐύρηκε τὸν ἀποκεφαλισμένον πιασμένον εἰς τὴν παγίδα. Εὐρέθη εἰς μεγάλην ἀπορίαν ἦτο ὅμως καὶ αὐτὸς ἐξυπνος ἄνθρωπος.

— Ξεῦρω τί θὰ κάμω, εἶπε. Θὰ διατάξω ν' ἀρίσουν ἐκθεμένον τὸν ἀποκεφαλισμένον εἰς τὰ τεῖχη τοῦ παλατίου μου, καὶ ἐπειδὴ μεγαλειτέρα καταισχύνῃ δὲν γίνεται, παρὰ ν' ἀρίσῃ κανεὶς ἕνα συγγενῆ τοῦ ἄταρον, οἱ ἰδικοὶ του θὰ κροδοθῶν, ὅταν θὰ ἔλθουν νὰ τὸν παραλάβουν.

« Ἐξέθεσαν τὸν ἀποκεφαλισμένον εἰς τὸν τοίχον τοῦ παλατίου, πλησίον εἰς τὸ φυλακτεῖον τῆς φρουρᾶς, ὁ ἀδελφὸς ἐνόησεν ἀμέσως τὸ τέχνασμα τοῦ βασιλέως, ἂν καὶ εἶχε δὲ μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ ἀποδώσῃ τὰς τελευταίας τιμὰς εἰς τὸν ἀποθαιμένον ἀδελφόν του, ἐδίσταζεν, ἐννοεῖται, νὰ ἐκτεθῆ εἰς τοὺς κινδύνους τοιαύτης ἐπιχειρήσεως. Ἄλλ' ἡ γραῖα μητέρα του τὸν ὠνειδίεζεν ἀδιάκοπα.

— Ἀνθρώπε ἀθροσέ! τοῦ ἔλεγε. Συγγενῆ κακῆ ἀδελφῆ ἄπονε! θ' ἀφίσης τὸν δυστυχισμένον τὸν ἀδελφόν σου χωρὶς ταφήν; Κατηραμένη νὰ εἶνε ἡ ἡμέρα, ὅπου σ' ἐγέννησα!

« Τέλος πάντων ἀπεφάσισε νὰ λάβῃ τὸ σῶμα τοῦ ἀδελφοῦ του μετὰ κἀθε θυσίαν καὶ ἰδοὺ τί ἐπενοήσεν.

« Ἐγένετο πολλὰ ἀσκία μετὰ κρασί, τὰ ἐφόρτωσαν εἰς ἕνα γαϊδάρον καὶ ὅταν ἐφθασεν ἐμπροστὰ εἰς τὸ παλάτιον, ἐτρέπησε τὸ ἕνα ἀσκί, τότε τὸ κρασί ἤρχισεν νὰ τρέχῃ. Ἄμα τὸ εἶδον οἱ στρατιῶται, ἄρισαν τὴν φρουρὰν καὶ ἤρχισαν νὰ γεμίζουν κουβάδας ἀπὸ τὸ κρασί ὅπου ἔβλεπε, καὶ ἔπειτα τὸ ἔπιαν. Ὅτε ὁ κλέπτης τοὺς εἶδεν ὅλους μεθυσμένους στρουπί, ἀνέβη ὄρθος ἐπάνω εἰς τὸν γαϊδάρον του, ἐξεκρέμασε τὸ σῶμα τοῦ ἀδελφοῦ του, τὸ ἐσκέπασε μετὰ τὴν καπόταν του, τὸ ἐπῆγεν εἰς τὸ σπίτι του καὶ τὸ ἐθαψεν.

« Ὁ βασιλεὺς εὐρέθη πάλιν εἰς μεγάλην ἀπορίαν. Ἄλλὰ δὲν ἀπηλάτισθη. Ἀφοῦ ἐσκέφθη μερικὰς ἡμέρας ἐπενοήσεν ἄλλο τέχνασμα.

« Ὁ βασιλεὺς εἶχε μίαν μονακρὶθὴ θυγατέρα πολὺ ὠραίαν. Τὴν ἐπροσκάλεσε καὶ τῆς εἶπε: «Θὰ προκηρύξω ὅτι ὅλοι οἱ νέοι τοῦ βασιλείου προσκαλοῦνται νὰ ἔλθουν νὰ σοῦ διηγηθῶν τὰ

κατορθώματα όπου έκαμαν, και όποιος σου διηγηθή τὸ πλέον θαυμαστόν, θά γείνη σύζυγός σου και διάδοχός μου. Άμα αποκαλυφθῆ ὁ κλέπτης, θά τὸν ἀσπάσης ἐσύ ἀπὸ τὸ χέρι και τοιούτοτρόπως δὲν θά ἠμπορέσῃ νὰ μοῦ διαφύγῃ.

«Ἡ πριγκίπισσα κατὰ τὴν διαταγὴν τοῦ πατρὸς τῆς ἐστολίσθη μὲ τὰ λαμπρότερα τῆς φορέματα και ἐστάθη εἰς τὸ παράθυρόν τῆς, ὅπου ὅλοι οἱ νέοι τοῦ βασιλείου ἐπέρασαν ἀπ' ἐμπροστά τῆς και τῆς διηγήθησαν τὰ κατορθώματά των. Μέσα εἰς αὐτούς ἦτο και ὁ κλέπτης, ὁ ὁποῖος ἐδιηγήθη τολμηρῶς πῶς ἀνέκτησε τὸ σῶμα τοῦ ἀδελφοῦ του και ἡ ἱστορία του ἦτο ἡ πλέον θαυμαστή ἀπὸ ὅλας. Τότε ἡ πριγκίπισσα ἄπλωσε τὸ χέρι και ἔπιασε τὸ χέρι ἐκείνου. Ἄλλὰ τί περιεργον! ἐνῶ τὸν ἐκαστοῦσαν, ἐκεῖνος ἔφυγε μὲ τὴν μεγαλειότεραν εὐκολίαν. Ἦτο ψεύτικο χέρι, τὸ ὅποιον ἔφερον ἀποκἀτω ἀπὸ τὸν μανδύαν του προβλέπων τὴν τοιαύτην λύσιν, και τὸ ὅποιον ἄφισε μέσα στὰ χέρια τῆς πριγκίπισσας. Διέφυγε λοιπὸν τὴν τιμωρίαν

«Ὁ βασιλεὺς τόσον ἐθαύμασε διὰ τὴν ἐπιτηδειότητα, τὸ θάρρος και τὴν ἀγγίνοιαν τοῦ νέου, ὥστε τοῦ ἔδωσε τὴν θυγατέρα του διὰ σύζυγον και τὸν ἔκαμε διάδοχόν του.»

— Πολὺ εὐμορφῆ ἱστορία! εἶπεν ἡ Δικατερίνη. Δὲν ἐννοῶ ὅμως καλὰ διατί ὁ κλέπτης εἶχεν ἀνάγκην νὰ φέρῃ αὐτὸ τὸ ψεύτικο χέρι και πῶς ἠδυνήθη νὰ σωθῆ μὲ αὐτὸ τὸ μέσον.

— Πολλὰ ζητεῖς!... εἶπεν ἡ Λεϊλά γελωσά. Κύτταξε πῶς ὁ Χασάν ἀρκεῖται εἰς τὴν διήγησιν, ὁποῖαν μάς τὴν διεβίβασεν ἡ παράδοσις.

Μέρος τῆς νυκτὸς διήλθον οὕτω μὲ τὴν διήγησιν παραμυθίων ἀναμένοσαι τὴν ἐπάνοδον τοῦ Γκουτὰ-Νισίν και τοῦ Μαυρικίου. Ἐν τσοῦτῳ, ἐπειδὴ δὲν ἐπανάηρον οὗτοι, ἔδεδεσε κατὰ τὴν πρῶτην αἰ δύο νεάνιδες ν' ἀναπαυθῶσιν ὀλίγον. Κατὰ τὴν ἀναχώρησίν των οἱ ἐρευνηταὶ εἶπον ὅτι ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ μὴ ἐπιστρέψωσι κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, μὲ ὅλην δὲ τὴν κρυφίαν ἀνησυχίαν τὴν πιέζουσαν τὴν καρδίαν τῆς ἡ Δικατερίνης προστεποιήθη νὰ μὴ φανῆ τεταραγμένη.

— Θὰ εὔρον ἴγνος τι ἡ ὕδὸν ἐνδιαφέρονταν, εἶπε πρὸς τὴν Λεϊλάν, και ἐπειδὴ ὁ τρελλὸς ἐκεῖνος Γαργαρίδης ἔκρινε καλὸν νὰ προμηθευθῆ μὲ τὴσα τρόφιμα, ὡς νὰ ἐπρόκειτο περὶ πολιορκίας, ἔκριναν περιστὸν νὰ ἐπανεέλθωσιν.

— Ἄλλως τε, προσέθηκεν ἡ Λεϊλά, θά ἦτο ἀπερισκόψια νὰ ἐξέλθουν ἐν πληρεῖ ἡμέρᾳ ἀπὸ τὸ Γκουλ-Ἐκ, και ἀπρὸ δὲν ἐπανῆλθον ἕως τῆρας, δὲν πρέπει νὰ τοὺς περιμένωμεν πρὸ τῆς ἐσπέρας.

Ἡ ἡμέρα παρήλαε νωθρῶς. Ἐνθὺ ὡς ἐπῆλθε τὸ σκότος τῆς νυκτὸς, ὁ Χασάν ἐπέμπεθη ἔνα περικτηρήσει καθ' ὁδόν, και αἱ νεάνιδες προσεπάθησαν νὰ λησμονήσωσι τὴν ἀνησυχίαν των περὶ

σκευάζονται δεῖπνον διὰ τοὺς ἐρευνητάς. Οὗτοι ὅμως δὲν ἐφάνησαν.

Και ἡ δευτέρα νύξ παρήλαε ἐπὶ ματαίῳ. Τὴν ἐπομένην πρῶταν ὅμως ἡ ἀνησυχία τῆς Δικατερίνης εἶχε φθάσει εἰς τὸ ἔπακρον.

Ἐπιτετα συνέχεια X.

ΕΚ ΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Παρά τῆς διεθνύσεως τῆς «Ἐστίας» ζητῶ τὴν χάριν νὰ μοῦ παραχωρῆ μιαν γωνίαν τοῦ φύλλου ἐνίοτε, ὅπως δημοσιεύω πράγματα ἰδιαιτέρως ὄλις ἐνδιαφέροντα τὸ φύλλον μας και τὸν κύκλον τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἐστίας», ὅστις εἶνε τόσον εὐρύς. Νομίζω δὲ ὅτι κάμνω καλὴν ἀρχὴν σταχυολογούσά τινα ἐκ τοῦ χαριστάτου και σοφοτάτου ἄμα βιβλίου τῆς πολυτέρου Βαρωνίδος Στάφφ Le Cabinet de toilette, ὅπερ γηθῆς νωπότατον ἔλαβον.

ΣΥΓΧΩΡΗΜΕΝΗ ΦΙΛΑΡΕΣΚΕΙΑ

Ἡ γυνή, διὰ νὰ προστελήν εἰς τὴν οἰκογενειακὴν ἐστίαν τὸν σύζυγον και πατέρα τῶν τέκνων τῆς δὲν ἀρκεῖ ὅτι εἶνε σύνευνος καλὴ και μήτηρ καλὴ· πρέπει νὰ εἶνε προσέτι ἀρεστή, εὐμορφος και δύναται νὰ τὸ κατορθώσῃ χωρὶς πολλὸν κόπον.

Ἄς ἐκλέγῃ και διὰ τὴν κατ' οἶκον περιβολὴν χρωματισμοὺς ἀρμόζοντας πρὸς τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου και τῆς κόμης, ἀς μὴ ἀμελῆ τὴν ἀνετον, ἀλλὰ και κομψὴν ὑπόδησιν, ἀς φορῆ ἐνίοτε ἔνδυμα μὲ χειρίδας πλατείας, αἰτίνες δὲν ἀποκρύπτουσι βραχίονα λευκόν, τερνυτὸν και ἀγκῶνα στρογγύλον, ἀς ἐπιδεικνύῃ τὸ λυγηρὸν τῆς σῶμα σφιγγούτα διὰ ζώνης τὴν ὀσφύν, ἀντὶ νὰ ἔχη πλατὺ και κρεμαστὸν τὸ περικόρμιον, ἀς κτενίζῃ τὴν κόμην κατὰ τὸν τρόπον ἀνεπιτήδευτον και προσδιδοντα εἰς τὴν ὅλην ὕψιν αὐτῆς ἔκφρασιν γλυκυτέραν.

Ἄντὶ ὅλων τούτων τί πράττουσι συνήθως αἱ γυναῖκες! Ἐνῶ λατρεύον τοὺς ἀνδρας των, δὲν συλλογίζονται πῶς ν' ἀρέσουν εἰς αὐτούς. Φοροῦσι κατ' οἶκον χρώματα στικτερά, γεροντικά, ἀψυχὰ, ἀφαιρούντα πᾶσαν ἔκφρασιν ἀπὸ τῆς μορφῆς, ἐξουδετεροῦντα πᾶσαν χάριν τοῦ παρατηρήματος. Σίρουν ἐνίοτε τοὺς πόδας ἐντὸς ἐμβάδων χονδροειδεστάτων. Καλύπτουσι τοὺς βραχίονας μὲ χροὶ τῆς παλάμης. Περιβάλλονται ἐσθῆτας πλατείας ὡς σακκία. Καρρῶνον δύο πλεξίδους εἰς τὴν κορυφὴν τῆς κεφαλῆς ὅπως ὅπως.

Και ὅμως ἡ κατ' οἶκον φιλαρέσκεια εἶνε συγχωρημένη ἐν μέτρῳ τινί· ἔχει μάλιστα καθῆκον ἡ γυνὴ νὰ παρουσιάζεται ὅσον δύναται φιλοκαλιότερον στολισμένη εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκείνου, ὅστις εἶνε ὁ ἀχώριστος τῆς ζωῆς τῆς σύντροφος. Ὅθι τὴν ἀγκυρᾷ τότε καλῆτερον, περισσότερον, δικαιοέστερον. Ἐνῶ ἂν ἀροπλισθῆ, ἂν ἀμελήσῃ ὅλα τῆς τὰ θέλησθαι τὰ πρωτοπικά, ὅσον και ἂν προσπαθήσῃ νὰ καταστήσῃ ἄνετον και εὐχάριστον τὴν οἰκογενειακὴν ζωὴν τοῦ ἀνδρός, εἶνε κίνδυνος

νος μήπως δελεασθῆ οὔτος ὑπὸ ἄλλης γυναικὸς ἐπιτηδειότερας. Δυνατὸν και νὰ μείνη πιστὸς εἰς τὴν σύζυγόν του, ἀλλὰ θά τὸν κρατῇ τὸ καθῆκον μόνον, ἐνῶ πρέπει νὰ τὸν κρατῇ τὸ καθῆκον και τὸ θέλητρον. Ἡ γυνὴ πρέπει νὰ θέλγῃ τὸν ἀνδρα τῆς, νὰ φαίνεται εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ οὐδεμιᾶς ἄλλης ὑπολειπομένη ὡς πρὸς τὴν χάριν. Ἄλλαι γυναῖκες ζέναι ἴσως θά εἶνε εὐμορφότεραι· ἀδιάφορον, αὐτὴ δύναται δι' ὀλίγης φροντίδος και ἐπιμελείας κατὰ τὴν περιβολὴν αὐτῆς και τὸν στολισμὸν νὰ ἀφήσῃ εἰς τὸν ἀνδρα τῆς τὴν σύγκρισιν ἀκινδύνως.

Γυνὴ ἀμελοῦσα ὅλας ἐαυτὴν κατ' οἶκον, ἀκτένιστος, σύρουσα ῥάχη και ῥύπους προστύχου ἐσθῆτος, δὲν ἔχει ἀσφαλῆ τὴν εὐτυχίαν τοῦ μέλλοντος και ἂν προσωρινῶς φαίνεται εὐδαίμων.

Ἄλλὰ διὰ τίνα λοιπὸν πρέπει νὰ καταβάλλῃ ἡ γυνὴ πᾶσαν μέριμναν, ὅπως ἀναδείξῃ και δατηρήσῃ τὴν χάριν και καλλονὴν αὐτῆς; Δι' ὅλον τὸν ζέον, τὸν ἀδιάφορον κόσμον και διὰ τὸν ἀνδρα τῆς ὄχι; Ἐξῶ τοῦ οἴκου ἡ ἐν τῷ οἴκῳ καθ' ἡμέρας ἐσρτῆς και ὑποδοχῆς ὅλη ἡ ἔξασπις τῆς φιλαρέσκείας, και κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἡρέμου, τῆς εὐτυχὸς οἰκογενειακῆς ζωῆς τίποτε; Τότε τὸ χειρότερον κτένισμα, τότε τὸ παλαιότερον φέρεμα, τότε τὸ πλατύτερον ὑπόδημα; Ὅχι, ὄχι!

Ἡ κατ' οἶκον φιλαρέσκεια εἶνε ὄχι μόνον συχωρημένη ἀλλὰ και ὑποχρεωτική.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ ΑΛΗΘΙΝΟΥ

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ

ΕΚ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΤΩΝ ΜΑΓΩΝ

Ἄγγλις συγγραφεὺς, ἡ κυρία Μῶδ Ἄνδρους, γράφει ἐν τῷ *Κήρυκι τῆς Νέας Ἰόρκης*:

Ἡ περιεργότερα ὀμίλια τῶν ὀμοίαν συναφῶν ποτε πρὸς περιεργητὴν ζένων τόπων, εἶνε πρόσφατός τις συνδιάλεξις μετὰ τῆς μίς Ῥόβερτς περὶ Περσίας. Ἡ κυρία αὕτη ἀπήλθεν ὡς ἱεραπόστολος εἰς τὴν χώραν τῶν Μάγων πρὸ τινων ἐτῶν και ἔζησεν ἐν στενῇ συναφῆ μετὰ τοῦ λαοῦ ἐκείνου ἐπὶ δύο ἔτη. Φυσικῶ δὲ τῷ λόγῳ ἐπανῆλθεν ἐκεῖθεν πλήρης πολυτίμων πληροφοριῶν. Ὁ λόγος ταχέως ἤλθεν εἰς τὰ περὶ τοῦ Σάχη, και ἀνοῦσασα ὅτι τρέφει εἴκοσι συζύγους, ἐκ περιεργείας ἠρώτησα, ἂν ἔχη προτίμησιν τινα διὰ μιαν τῶν συζύγων και πῶς αὕτη ὀνομάζεται.

— Ἀληθινὰ ἐλησημόνησα τ' ὄνομά τῆς, ἀπήντησεν ἡ μίς Ῥόβερτς. Δὲν εἶνε νόμιμος σύζυγος. Εἶνε πολὺ παγεῖα και οὐδὲως εὐεϊδής. Εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ἡ γυνὴ θαυμάζεται και ἐκτιμᾶται διὰ τὸ πάχος, οὐχὶ διὰ τὸ κάλλος τῆς. Εἶχα τὸ προνόμιον νὰ ἴδω τὴν εὐνοουμένην τοῦ χαρμεῖου ἐφ' ἄπαξ, ὅταν ἠσθένησε και μετεκάλεσε παρ' ἐαυτῆ τὴν ἰατρὸν τῆς ἡμετέρας ἀποστολῆς, τὴν διδάκτορα Μαίρην Βράδφορντ. Ἰπήγα μαζί τῆς. Ὁ θάλαμος ὅπου εἰσῆλθομεν ἦτο πολυτελής και πλουσίως ἠΰτρεπισμένος. Ἡ ἐνοικος ἦτο ἐπίσης πολυτελῶς και

πλουσίως ἐνδεδυμένη. Ἡ ἀμφοῖς τῶν γυναικῶν τούτων, ὅταν οἰκουρῶσιν, εἶνε τόσον θεατρικὴ, ὥστε ἀδύνατον νὰ τὴν περιγράψῃ τις λεπτομερῶς. Ὁ λαίμῳς ἦτο γυμνὸς και ἀκάθοτος ἐκ κοσμημάτων κοσμήματα δὲ εἶχε και εἰς τὰς κνήμας και εἰς τοὺς πόδας τῆς. Περὶ τὴν κεφαλὴν λευκὸν στρόφιον ἐκ λεπτοτάτου λειοσηρικῷ. Ἐπὶ τῶν τοίχων γύρω ἦταν ἀνηρητημένα εἰκόνες τινὲς χορευτριῶν τοῦ μπαλλέτου, ἐνθύμια τῆς ἀνά τὴν Εὐρώπην περιηγήσεως τοῦ Σάχη.

Ἡ περιγραφή ἦτο ὑπεραρκούσα δι' ἐμέ, και διέκοψα τὴν περισπούδαστον διήγησιν δι' ἐγκαρδίου γελωτος. Ἡρώτησα ἀκολούθως ἂν αἱ πολλαὶ αὐταὶ ἐνὸς ἀνδρὸς σύζυγοι συζῶσιν ἐν ἀρμονίᾳ.

— Ναί, ζῶσιν εὐτυχεῖς ὅσον δὲν δύνασαι νὰ ὑποθέσῃς, εἶπεν ἡ φίλη μου. Ἐκάστη τῶν γυναικῶν ἔχει τὸ ἰδιαιτερον αὐτῆς δωμάτιον και δὲν εὐρίσκουσι πολλὰς ἀφορμὰς ἐρίδων. Ὅταν ἀνὴρ τις νυμφευθῆ, λαμβάνει τὴν γυναῖκά του εἰς τὸν πατρικὸν αὐτοῦ οἶκον, και εἶνε ἀπαράδεκτος νόμος ἐν Περσίᾳ ὅτι ἡ σύζυγος οὐδέποτε θά ὀμιλήσῃ πρὸς τὴν πενθερὰν τῆς, μέχρις ὅς και αὕτη ἀποκτήσῃ υἱὸν ἐν ἡλικίᾳ πρὸς γάμον. Τοῦτο φαίνεται ἄποστον, και ὅμως εἶνε συνετὸς νόμος, διότι φαντάσθαι οἰκίαν μὲ εἴκοσι συζύγους, ὅλας διαπληκτιζομένας πρὸς τὴν πτωχὴν πενθερὰν!

— Διχογνωμοσύτι ποτε μὲ τοὺς συζύγους των; ἠρώτησα ἐγὼ.

— Ἐν γένει ὁ σύζυγος ζητεῖ ἀφορμὴν πρὸς ἔριδα, μοὶ εἶπεν. Ὁ Πέρσης δύναται νὰ διαζευχθῆ τὴν γυναῖκά του ἐκ τῆς ἐλαχίστης ἀφορμῆς. Ἄν δὲν τοῦ ἐμψυγείρουσε καλῶς τὸ δεῖπνον, ἐκεῖνος λέγει ἠσύχως: «Σὲ χωρίζω. Πήγαινε εἰς τοὺς γονεῖς σου.» Δύναται νὰ τὴν ἀποπέμψῃ και νὰ τὴν ἀναλάβῃ τετράκις, και εἶτα, ἂν και πέμπτῳ τὴν ἀποπέμψῃ, ὀφείλει αὕτη ν' ἀπέλθῃ και νὰ ὑπανδρευθῆ ἄλλον, ὃν δύναται νὰ ἐγκαταλείψῃ, ἐὰν ὁ πρῶτος σύζυγος μεταμεληθῆ και θέλῃ νὰ τὴν ἀναλάβῃ.

— Αὐτὸς ὁ περὶ διαζυγίου νόμος, παρετήρησα ἐγὼ, θά εἶνε πολὺ βαρὺς διὰ τὰς ἐχούσας τέκνα μητέρας.

— Ὅχι, εἶπε, γυνὴ πολύτεκνος σπανίως ἀποπέμπεται. Ὁ ἀνὴρ οὐδέποτε χωρίζει τὴν γυναῖκά του, ἐνόσω αὕτη τεκνοποιεῖ, και διὰ τοῦτο ἡ ὑψίστη φιλοδοξία τῆς Περσίας γυναικὸς εἶνε τὸ ν' ἀποκτήσῃ τέκνον.

— Ὁ πληθυσμὸς θ' αὐξάνῃ ταχέως μὲ τοιούτους θετμούς, εἶπον και ἐγὼ.

— Ὅχι, ἡ θνησιμότης τῶν παιδίων εἶνε μεγίστη. Δύναται τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι γυναῖκες τοιούτον κατάκλειστον και νοσηρὸν διάγρουσαι βίον δὲν εἶνε ἀρκετὰ ἰσχυραί, ὥστε νὰ εἶνε ὑγιεῖς μητέρες, ὅθεν τὰ ἡμίση τῶν τέκνων τῆς εὐπόρου τάξεως ἀποθνήσκουσιν εἰς τὸ λίκνον. Αἱ πτωχότεραι γυναῖκες πάλιν ἐκθέτουσι τὰ βρέφη των εἰς χειμῶνα ἱκανὸν νὰ φρονέσῃ ἰσχυροῦς ἀνδρας. Ὅλη ἡ Περσία καθαιρεται και καλλιεργεῖται διὰ καταρδεύσεως και ὑπάρχει βεῦμα καθαροῦ ὕδατος βέοντος διὰ τῶν ὁδῶν. Οἱ χειμῶνες εἶνε ψυχρότατοι, πολλαὶ δὲ εἶδα ἐργατικὰς γυναῖκας νὰ θραύωσι τὸν πά-

γον των βρεμάτων εκείνων και να βυθίζωσι τὰ δυστυχῆ βρέφη των γυμνά εἰς τὸ ὕδωρ διὰ πρῶτον λουτρὸν. Εἰς ἄνδρα ἱατρὸν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐπισκεφθῆ γυναίκα. Ἡ διδάκτωρ Μαίρη Βράδφορντ ἦτο ἱατρὸς τῆς συζύγου τοῦ διαδόχου τοῦ Θρόνου, κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ νεοαὐτοκράτορος κληρονόμου. Καὶ ὁμοίως ἀπεπέμφθη εὐθὺς μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ βρέφους, οὐδ' ἐπετρέθη εἰς αὐτὴν νὰ τὸ πλησιάσῃ ἐκ νέου, ἐπιστοῦ εὐνοῦχος τις ἀπῆλθεν, ἀγνοῶν ποῦ, καὶ ἐπέστρεψε φέρων ῥάκος τι ἐξ ἱεροῦ μανδύου, δι' οὗ περιέδεσαν τὸν βράχιονα τοῦ παιδιοῦ, ὅπως τὸ προφυλάξωσιν ἀπὸ τῆς ἐνδεχομένης βασκανίας τῆς μίς Βράδφορντ. Ὅταν αὕτη ἐκλήθη νὰ ἐπισκεφθῆ ἐκ νέου τὸ βρέφος, τὸ εὔρεν εἰς εἰκτράν καὶ σχεδὸν ἠλιθίαν κατάστασιν. Ἀπεδείχθη δὲ ὅτι αἱ τροφοὶ τοῦ ἐδίδαν καθ' ἐσπέρην ναρκωτικὰ, προκαλοῦντα τὸν ὕπνον.

— Ὅσον ἀροῶν τὰ ἐδώδιμα, ἐξηκολούθησεν ἡ μίς Ῥόδερτς, οὐδαμῶς εὔρον τόσον γλυκὰ καὶ νόστιμα ἐδέσματα ὅσον ἐν Περσίᾳ. Τὸ γάλα καὶ τὸ βούτυρον εἶνε ἐξαιρετά. Τὸ ἄλευρον εἶνε ἐκλεκτόν, καὶ ὅλα τὰ ὅσα εὐχυσμα. Κατασκευάζουσι τοὺς ἄρτους ὑπερμεγέθεις, ψήνοντας αὐτοὺς ἐντὸς πεπυρακτωμένου κλιβάνου. Καρπούς ποτὲ δὲν ἔφαγα τόσον γλυκεῖς. Οἱ πέποινες ἰδίως εἶνε ἀπερίγραπτοι τὸ ἄρωμα καὶ τὴν γεῦσιν.

— Γνωστὸν ὅτι δὲν ὑπάρχουσι ζωγραφίαι ἐν Περσίᾳ, καὶ ὁ λόγος εἶνε, ὡς ἔμαθον, ὅτι ὁ Μωάμεθ ἀπηγόρευσε τὴν κατασκευὴν πάσης εἰκόνας ζῴων πλάσματος. Καὶ εἰς τοὺς περσικοὺς τάπητας καὶ εἰς τὰ κεντήματα δὲν φαίνονται μέλη τοῦ ζῴου βασιλείου. Τῆδε κάκεισε οἱ ποικιλταὶ παρεμβάλλουσι πτηνὸν τι μεταξὺ τῶν ἀνθέων, φροντίζοντες ὁμοίως πάντοτε νὰ προσθέτω ἐρυθρὰν τινα γραμμὴν περὶ τὸν λαίμνον τοῦ, εἰς σημεῖον ὅτι εἶνε νεκρόν.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν θησαυρῶν, οὗς μοὶ ἔδειξεν ἡ ὀμιλήτρια μου, ἦσαν ὠραῖα τινα πυξία μετὰ καλυμμάτων ἀνθοποικίλων, καὶ μία συσκευή τοῦ ἀργυροῦ καὶ ἐπίχρυσος ἀπερίττως καὶ κομψῶς εἰργασμένη. Μοὶ ἔδειξεν ἐπίσης τὸ Κοράνιον, ὄλον κεντητὸν ἐπὶ μεταξίνης πολυφύλλου ὀθόνης, με ἐρυθρὰ καὶ κυανὰ γράμματα, διῶρον τῆς ἀνεψίως τοῦ Σάχη πρὸς τὴν Ἀγγλίδα ἱεραπόστολον.

Ἀπεχαιρέτισα τὴν μίς Ῥόδερτς καταγοητευμένη, καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς τὰ βνεῖρά μου ἵπταντο περὶ τὰ πολυτελεῖα χρεῖμα μετὰ τὰς ἀδυσάρκους ὀδαλίσκας καὶ μετὰ τοὺς ἐβενόχρους εὐνοῦχους, τοὺς κομίζοντας τὰ σορμπέτια ἐπὶ δίσκων χρυσοῦν.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Πολλὰ καρδίαι μαλακώνονται διὰ τῶν σκληροτάτων λίθων τῶν — ἀδαμάντων.

*

Ὁ ἔρωσ καὶ τὸ λογικὸν ὁμοιάζουσιν τὸν ἦλιον καὶ τὴν σελάνην· τὸ ἐν ἀνατέλλει ὅταν αὕτη τὸ ἄλλο.

*

Εἰς τὸ θέατρον τῆς ζωῆς ὁ ὑποδοχεὺς ὀνομάζεται συνήθως Ἐγὼ ἴσμεθ.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΑΓΧΙΝΟΙΑ ΦΥΤΟΥ

Ἐν τινὶ κήπῳ ἴσκατο πυχρὸς ξυλίνος στῦλος μετ' ἀντηρίδος ὑποστηρίζουσας αὐτόν, ἥτις μετὰ καιρὸν σαπέισα ἐκοιλάνθη καὶ κατέρρευε, ἐνῶ σύρριζα εἶχε κτισίῃ πλίνθινος τῆχος, εἰς πολλῶν ποδῶν ὕψος ἀνερχόμενος καὶ εἰς τρόπον, ὥστε ἐξ ὀλοκλήρου σχεδὸν περιέκλειε τὸν στῦλον, ἡ δὲ ἀντηρὶς ἀπέληγεν ἀποτόμως ἐπὶ τοῦ τοίχου. Ἄλλ' ἡ ἀντηρὶς ὡς εἶπομεν, σὺν τῷ χρόνῳ κατέρρευε καὶ δένδρον εὐκαλύπτου, ὅχι πολὺ διάστημα ἀπέχον, ἐωρελήθη τούτου εἶχε διατείνει μίαν τῶν ρίζων του πρὸς τὸ κενωθὲν μέρος εἰς ὅσον οἶόν τε εὐθείαν γραμμὴν. Ἐκεῖ ἡ ρίζα εἰσεχώρησεν εἰς τὴν ἀντηρίδα καὶ ἠκολούθησε τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὅσον ἀπωτέρω ἤδύνετο. Τέλος ἦλθε μέχρι τοῦ τοίχου, ὅστις ἔκοπτε τὸν δρόμον τῆς, καὶ ἐνταῦθα δὲν ἤδύνατο νὰ προχωρήσῃ περαιτέρω, καθόσον ὁ στῦλος ἦτο πυκνὸς καὶ συμπαγῆς. Ἄλλ' ἐκ τῆς ἐτέρας πλευρᾶς τοῦ τοίχου ὁ στῦλος μετὰ τῆς ἀντηρίδος του ἐξηκολούθει, καὶ τὸ δένδρον τούτου τοῦ εὐκαλύπτου προδήλιως ἐγνώριζε πῶς νὰ φθάσῃ ἐκεῖ. Τρεῖς πόδας ὑψηλότερον ἐν τῷ πλινθίνῳ τοίχῳ ὑψήρχον ὅπῃ τις ἐνὸς ἢ δύο δακτύλων διαμέτρου, καὶ τοῦτο δ' ἐπίσης τὸ ἐγνώριζεν ὁ εὐκαλύπτος, διότι ἡ παχέια ρίζα του ἤρχισε ν' ἀνέρρη ἐἰς τὸν στεγνὸν τοίχον καὶ ν' ἀντικρύζη καὶ νὰ στρέφεται ἔωσθ' εὐρὴ τὴν ὀπὴν, δι' ἧς κατήλθε πρὸς τὴν ἐτέραν πλευρὰν, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἀντηρίδα καὶ διέδραμεν αὐτὴν κατὰ μήκος, ὡς καὶ πρὶν. Ὑπάρχει παραπλήσιον παράδειγμα μαρτυροῦν ἀγχινοῖαν φυτοῦ, ἡ τὰ τοιαῦτα τῶν φυτῶν εἰσὶν αἰσθητὰ ψυχικὰ χαρίσματα καθημερινῶς ἐκδηλοῦνται, μόνον δὲ ἡμεῖς δὲν τὰ παρατηροῦμεν; Πῶς ἐγνώριζε τὸ δένδρον περὶ τῆς ἐν τῷ τοίχῳ ὀπῆς; Πῶς ἐγνώριζεν ὅτι ὁ στῦλος ἦτο καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος; Τὸ ὠσφράνθη; Καὶ ἐν τῷ ὠσφράνθη, πῶς ἠδυνήθη νὰ διευθύνῃ τὴν ρίζαν ἐπάνω καὶ νὰ εὐρὴ τὸ μέρος μετὰ τὴν ἀκρίθειαν; Ὑπάρχει μὲν ἐξηγήσεις τις τοῦ περιέργου τούτου φαινομένου, ἀλλὰ καὶ αὕτη θαυμαστὴ καὶ ἀπορίαν γεννῶσα, ὅτι δηλ. ρίζαι παντὸς φυτοῦ αὐξάνουσι πάντοτε συνεχῶς πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς τροφῆς των, ἀκριδῶς ὡς ἔκαμε καὶ ὁ εὐκαλύπτος.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ

Ὁ Γκρεβίλ ἰδιαιτεροὺς γραμματεῦς τοῦ ἄλλοτε προέδρου τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας Γρεβύ, ὑπερβὰς τὸ ἐξηκοστὸν ἔτος καὶ πολιόθριξ, ἤκουε καὶ αὐτὸς τὰ θαύματα τοῦ περιφήμου μεσάζοντος πνευματιστοῦ Φόστερ, καὶ μίαν ἡμέραν ἀπεφάσισε νὰ παρευρεθῆ εἰς τὴν συνεδρίαν. Ὁ Φόστερ ἔφραεν ἐπιδηλητικωτάτην περιβολήν, ὁ δὲ Γκρεβίλ ἐκάθισε περιμένων ἐν σιωπῇ.

Ἀΐφνης ὁ μεσάζων εἰς ἕκστασιν βυθισθεὶς εἶπε πρὸς τὸν γέροντα:

— Μία μορφή γυναίκος κύπτει ἐπάνω σας. Τί ὁμοίότης καταπληκτικὴ!

Ὁ Γκρεβίλ ἀνεστέναξεν.

— Ὑψόναι τὰς χεῖρας διὰ νὰ σὰς εὐλογῆσ.

Ὁ Γκρεβίλ ἀνεστέναξε καὶ πάλιν.

— Εἶνε ἡ μητέρα σας.

— Ἄ, τὴν καυμένην!

— Μειδιά. Λέγει ὅτι εἶνε πολὺ εὐχαριστημένη.

Ὁ Γκρεβίλ μειδιάσας εἶπεν:

— Ἡ χαρὰ μου ξεχειλίζει!

— Λέγει ὅτι δὲν θὰ περάσῃ πολὺς καιρὸς καὶ θὰ ἐνταμωθῆ ἐκεῖ ἐπάνω...

Τότε ὁ Γκρεβίλ ἀπαθῶς παρετήρησεν:

— Αὐτὸ εἶνε ἀληθέστατον. Ἀπόψε εἰς τὰς ἑπτέντε θ' ἀνταμωθῶμεν, διὰ νὰ πάρωμεν τὸ τσάϊ ἐδῶ κάτω ὁμοίως.

Αὐτὴν τὴν φορὰν ὁ ὀξυδαρκῆς Φόστερ ἠπατήθη εἰς τοὺς ὑπολογισμοὺς του. Ἡ μήτηρ τοῦ Γκρεβίλ ἦτο θαλερὰ γράττα μετὰ ὄλον τὸ βάρος τῶν ἐνενηκοντα ἑτῶν τῆς.

ΓΑΜΗΛΙΑ ΕΘΙΜΑ

Εἰς τι χωρίον τῆς Μακεδονίας ὁ νυμφγωγὸς ὤδησεν τὴν νύμφην εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ συζύγου τῆς μετὰ τῶν παραφέρων φορτωμένων εἰς ὑποζύγια, καὶ ὅταν αὕτη εἰσέβη, κτυπᾷ τὴν κεφαλὴν τῆς ἐπὶ τοῦ τοίχου, ὡς δεῖγμα τοῦ τί μέλλει νὰ ὑποφέρῃ, ἐάν δὲν φέρεται καλῶς.

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΠΗΓΗΝ

Ἡ εἰκὼν αὕτη, παραστώσα σκηνὴν ἐκ τοῦ ἀγροτικού βίου τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, εἶνε ἔργον τοῦ Καρόλου Βύνεμπεργ ζωγράφου γνωστοῦ καὶ διακεκριμένου γεννηθέντος ἐν Δύσσαλδορ πᾶ 1850. Ὁ ζωγράφος οὗτος ἐπιτίθει κυρίως εἰς ἀπεικονίσεις χριστιανικῆς καὶ ἀβροτάτας σκηνῶν τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου, ἀλλὰ καὶ ἡ νῦν δημοσιευμένη εἰκὼν μαρτυρεῖ ὅτι μετ' ἴσης δεξιότητος ἐκτελεῖ θέματα ὑψηλότερας ἐμπνεύσεως· διότι οὐδεὶς ὑπάρχει ὁ μὴ ἀναγνωρίζων ἐν τῷ συνόλῳ τῆς παραστάσεως λιτότητα ὅπως ἀρχαϊκῆν, ὁ μὴ ἀναπνεῶν ἐκ τῆς θέας αὐτῆς ἄρωμα εἰδυλλιακόν, ὁ μὴ ἀναπολῶν διὰ τῆς εἰκονιζομένης λυγρᾶς ἀγρότιδος αὐτὴν τὴν Ἀμαρυλλίδα τοῦ Θεοκρίτου.

Ο ΣΙΔΗΡΟΔΡ. ΣΤΑΘΜΟΣ ΤΗΣ ΒΟΜΒΑΗΣ

Ὁ κεντρικὸς σιδηροδρομικὸς σταθμὸς τῆς Βομβάης, ὃν εἰκονίζει ἡ δημοσιευμένη εἰκὼν, εἶνε ἐκ τῶν μεγίστων σταθμῶν τῆς ὕψηλίου, λόγω δ' ἀρχιτεκτονικῆς ἐπιβολῆς ὀλίγους ἔχει ἐραμίλλους.

Ἡ σύγκρισις αὐτοῦ πρὸς τὰ παραπήγματα τῶν ἑλληνικῶν σιδηροδρομῶν δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ φέρῃ μείζημα εἰς τὰ χεῖλη τῶν ἀναγνωστῶν τῆς Ἔστιας. Ἄλλ' οἱ μειδιῶντες ἄς ἀναλογισθῶσι ὅτι κατὰ τὴν ἕκτασιν καὶ τὴν κίνησιν οἱ ἰνδικοὶ σιδηροδρομοὶ πρὸς τοὺς ἑλληνικοὺς ἔχουσιν ὃν λόγον ἔχει ὁ σταθμὸς τῆς Βομβάης πρὸς τοὺς σταθμοὺς τῶν σιδηροδρομῶν Πειραιῶς καὶ Πελοποννήσου καὶ Ἀττικῆς.

ΜΙΚΡΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Ἐπιθυμοῦντες νὰ μάθωμεν τὴν γνώμην τῶν ἀναγνωστῶν τῆς Ἔστιας σχετικῶς πρὸς τὰς περὶ γλώσσας ἰδέας τοῦ κ. Βλάχου, εἰσηγητοῦ τοῦ Φιλαδελφείου Ἀγῶνος, ἰδέας, αἵτινες ἤγειραν θύελλαν ἐν τοῖς κύκλοις τῶν παρ' ἡμῖν λογίων, ἀποτεῖ-

νομεν πρὸς αὐτοὺς τὰς ἐξῆς ἐρωτήσεις. ἐφ' ὧν παρακαλοῦμεν ὅπως μὴ ἀκνήθωσι ν' ἀπαντήσωσιν. Αἱ ἀπαντήσεις πρέπει νὰ ληρθῶσιν ἐν τῷ γραφεῖῳ τῆς Ἔστιας μέχρι τῆς 30 Νδρίου, νὰ εἶνε σαφεῖς, συνοπτικαί, κᾶπως αἰτιολογημέναι, νὰ φέρωσι δὲ ὡς ὑπογραφήν τ' ἀρχικὰ γράμματα τοῦ ἐπιστελλόντος ἢ ψευδώνυμον διακριτικόν. Ἐντὸς τοῦ Δεκεμβρίου θὰ δημοσιευθῇ ἡ περὶ αὐτῶν ἔκθεσις καὶ κρίσις. Αἱ ἐρωτήσεις εἶνε αἱ ἐξῆς:

1) Ποίαν γλῶσσαν προτιμᾶτε εἰς τὴν ποίησιν καὶ ποίαν εἰς τὸν πῶλον λόγον;

2) Νομίζετε ὅτι οἱ καθαρεύοντες στίχοι, ὅν φέρει ὡς παράδειγμα τελειότητος ὁ κ. Βλάχος, εἶνε ἀξιοὶ τοιοῦτον θαυμασμοῦ; Σημειώσατε ποίον ἐκ τῆς καθαρευούσης ἢ ἐκ τῆς ὀμιλουμένης ἢ ἐκ τῆς δημώδους κατὰ τὴν γνώμην σας εἶνε ἀληθῶς θαυμάσιοι.

3) Ὁ, τι ἄριστον ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἡ νεοελληνικὴ ποίησις εἰς ποίαν γλῶσσαν εἶνε γεγραμμένη;

ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ

Κύριε Δύσπαστε, μὴ δυσπιστεῖτε· τοιαῦτα παραδείγματα ἀληθῶς ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ἱατρικῇ ἐπιστῇ καὶ δὲν εἶνε παραμύθια ὅπως νομίζετε. Εἰς τὴν «Tribune medicale» τῆς 17 καὶ 21 Ιαν. 1887 ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ Semelaigne παράδειγμα ληθαργίου ἐνθυμίζοντος τὸν περίφημον ὕπνον τοῦ Ἐπιμενίδου. Νευροπαθῆς τις ἡλικίας 46 ἐτῶν ἔπεσεν εἰς ληθαργίον διαρκέσαντα ὅχι μόνον ἐπὶ 16-δομάδα, ὡς ἠκούσατε αἰεὶ καὶ δὲν ἐπιστεύατε, ἀλλ' ἐπὶ 7 ὅλους μηνῶν. Μετὰ τινὰς δὲ μηνῶν ἐγρηγόρεως ἔπεσε καὶ εἰς δευτέρου ληθαργίου διαρκέσαντα ὅχι 7, ἀλλὰ 15 μηνῶν. Κατόπιν ἐπηκολούθησεν καὶ ἄλλοι ληθαργίον συντομώτερον, οὕτως ὥστε εἰς διάστημα 8 ἐτῶν ὁ ἀνθρωπος αὐτὸς ἐκοιμήθη 1 ἔτη καὶ 7 μηνῶν. Διὰ νὰ διατηρηθῇ ζῶν ἐρέπετο διὰ ζωμοῦ καὶ γάλακτος διηπομένου εἰς τὸν οἰσοράγον διὰ σύριγγος. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦ ληθαργίου οἱ σφυμοὶ αὐτοῦ κατήρχοντο εἰς 48 καὶ ἦσαν ἀσθενέστατοι, ἅμα δ' ἐξύπνα ἀνήρχοντο εἰς 80 καὶ 85. Ἄξιον ἰδιαιτέρως προσοχῆς εἶνε καὶ τὸ ἔξῃς — καὶ μὴ δυσπιστεῖτε — ὅτι κατὰ τὸν χρόνον τῆς ληθαργικῆς καταστάσεως, ὁ ὕπνος τῆς ἡμέρας διέφερεν οὐστωδῶς ἀπὸ τὸν ὕπνον τῆς νυκτὸς. Ἡ ἀνάπνοή τὴν ἡμέραν ἦτο τακτικὴ, ἤσυρος, τὴν δὲ νύκτα καθίστατο βραδυτέρα καὶ βοροβωδέστερα· ἐπιτετε δὲ ὁ ληθαργικὸς καὶ... ἔρρογγαλιζεν.

Κύριε Κ. Μ., εἰς ἀπάντησιν τῆς ἐπιστολῆς σας λέγομεν ὅτι κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν τὸ ἀγγλογαλλικὸν λεξικὸν τοῦ Α. Spiers ἱκανοποιεῖ πληρέστατα τὰς ἀνάγκας σας. Εἶνε μέτριον τὸν ὄγκον καὶ εὐθηνόν. Ἡ ἐπιγραφή του ἔχει ὡς ἐξῆς: Nouveau dictionnaire general Anglais-Français par A. Spiers. Paris, Librairie Européenne. Ἡ ἔκδοσις ἦν ἔχουσα ἐπ' ὅσον εἶνε τοῦ 1884· ἴσως ὑπάρχει καὶ νεώτερα. Ὡς πρὸς τὸ ἐν Λονδίῳ ἑλληνοαγγλικὸν ἐκδόσιμον περίοδικον ἀγνοοῦμεν οὐ μόνον τὸν τίτλον του ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν του. Πιθανοῦσα ἀπατάθη.

Νεοτὸ Κυννιγέ, ὄχι! Τὸ καλύτερον ὄλον διὰ ν' ἀλείψῃς τὰ ὄπλα σου εἶνε μέγμα ἀποτελούμενον ἐκ μιᾶς ὀσμῆς μελοῦ ἐξ ὀσπῶν προβάτου καὶ δύο ὀσπῶν ἐλαίου ἀμυγδαλοῦ. Διὰ νὰ καθαρίσῃς τὸν μελόν, τὸν ἀνάλῃς εἰς τὴν φωτιάν καὶ τὸν περνᾷς διὰ λεπτοῦ πανιοῦ, τὸν ἀναμειγνύεις δὲ μετὰ τὸ ἔλαιον πρὶν παγοῦσθαι καὶ ἀποτελεῖται οὕτως εἶδος πομπάδας. Ἄν πάλιν προτιμᾷς ἔλαιον καθαρόν, ἐξ ἐκείνου εἶδος πομπάδας, ἄν πάλιν ἔλαιον ἐντὸς φιάλων νὰ κατασκευάσῃς ὁ ἴδιος Βάλε κοινὸν ἔλαιον ἐντὸς φιάλων, εἴθε ἐντὸς μίαν γραίρα μολύβδου ἢ ὀλίγα σάγγια καὶ μετ' οὐλίγον τὸ ἔλαιον εἶνε ἱσχυρόν διὰ τὸν σκοπὸν σου. Διὰ δὲ ταῖς ἐπὶ τῆς κνήμης κηλίδας σκορίας ὄχι σμυροκόπανον χροῦν καταστρέφοντα τὸν σιδηρον. Τριφῆ τοῦ σκοριαζομένου μέγρος διὰ πανιοῦ ἢ δέρματος λαδομένου, ἔως οὗ ἐφαλεῖσθῃ ἡ κηλίς.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικά

Ὁ Γαύλιος Σίμων ἐξέδωκε νέον βιβλίον ἐνδιαφέρον ἰδίως τὸν γυναικείον κόσμον καὶ γεγραμμένον μετὰ τῆς συνήθους αὐτοῦ χάριτος. Τὸ βιβλίον τοῦτο ἐπιγράφεται: «Ἡ γυνὴ τοῦ Κ' αἰῶνος».

Ἐπιστημονικά

Ὁ διάσημος τῆς Βιέννης χειρουργὸς Μπίλλροτ κατὰ τινὰ παράδοσιν τοῦ ἐπ' ἐσχάτων ἐπέδειξεν εἰς τοὺς φοιτητὰς τῆς ἱατρικῆς συλλογῆς σφαιρῶν, αἵτινες ἐξήχθησαν ἐκ τραυματιῶν κατὰ τοὺς πολέμους τοῦ 1866 καὶ 1870 καὶ ὠμίλησε σχετικῶς πρὸς τὰς διὰ τῶν ὀπισθογεμῶν ὀπλῶν πληγὰς. Αἱ πληγαὶ αὗται καὶ καθ' ἣν ἐποχὴν ἐτι τὰ ὄπλα δὲν εἶχον φθάσῃ εἰς τὴν σημερινὴν τελειότητα, δι' ἧς ἐδιπλασιάσθη ἡ δύναμις αὐτῶν, ἐπέφερον τραύματα δεινὰ καὶ δυσίατα. Ὁ διάσημος ἐπιστήμων περαίνειν τὸν λόγον ἐξέφρασε τὴν χαρὰν του, ὅτι δὲν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ εἰς

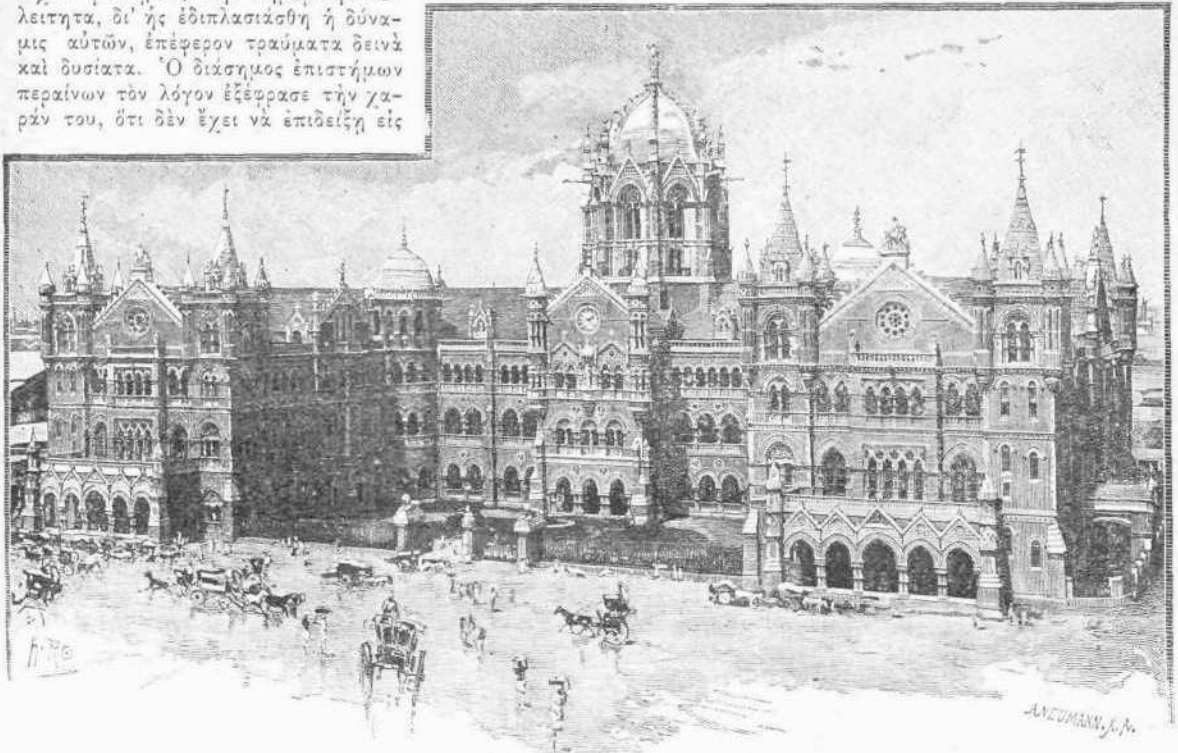
Καλλιτεχνικά

Ἡ ἐπὶ τετραμηνὸν διαρκέσασα φετινὴ Καλλιτεχνικὴ Ἐκθεσις τοῦ Μοναχοῦ ἐστέφθη ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας. Ἐκ τῶν εἰσιτηρίων ἔμεινε κέρδος 96 χιλ. μαρκῶν, ἐκ δὲ τῆς πωλήσεως ἔργων εἰσπράχθησαν 600 χιλ. ἧτοι 210 περισσώτερον τῶν περυσινῶν.

— Τὴν 2 Νοεμβρίου (ν.) ἐώρτασεν ἐν Βερολίνῳ τὴν 70 ἐπέτειον τῶν γενεθλίων τοῦ ὁ ἐπιφανῆς ἐν ταῖς φυσικαῖς ἐπιστήμαις Καλυμδλτζ. Ὁ διάσημος ἐπιστήμων ἔτυχεν ἐπὶ τῇ περιστάσει ταύτῃ παντοδῶπων τιμῶν καὶ ἑπασαιμοφορήθη ἐνδεικτικῶς δι' ἀνωτάτου παρασήμου ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου.

Θεατρικά

Ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Αὐστρίας προτίθεται νὰ οἰκοδομήσῃ μικρὸν χειμερινὸν θέατρον ἐν

Ο ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΤΗΣ ΒΟΜΒΗΣ

τοὺς ἀκροατὰς του ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα τῶν νέων ἐπαναληπτικῶν ὀπλῶν, αἵτινα ἐκ τῶν προτέρων εἰκάζει φοβερά. Ἐξέφρασε δὲ τὴν ἀπορίαν του, ὅτι τὰ κράτη πάντα φροντίζουσι μόνον πῶς νὰ ὀπλιζῶσι τοὺς στρατοὺς των δι' ἰσχυροτέρων ὀπλῶν, χωρὶς νὰ φροντίζουσι συγχρόνως καὶ περὶ τελειοποιήσεως τῶν νοσοκομείων των καὶ ὅλης τῆς ἱατρικῆς τοῦ στρατοῦ ὑπηρεσίας, ἐνῶ τὸ ἐν ἔπρεπε νὰ συνεπάγῃ καὶ τὸ ἕτερον. Οὕτως ἐν καιρῷ πολέμου ἐνδεχομένου, τοῦ ὁποίου ἡ διάρκεια ἀναγκασίως δὲν θὰ εἶνε μακρά, τὰ δὲ δεινὰ θὰ ἐπέλθωσι σχεδὸν ἀκαριαίως, ἡ ἐπιστήμη δὲν θὰ ἐπαρκῆ ὅπως παρεῖλη τὴν ἀρωγὴν εἰς τοὺς δεομένους ταύτης καὶ τὰ ὄμματα θὰ εἶνε περισσώτερα ἔνεκεν τῆς μονομεροῦς μερίμνης τῶν ἀπανταχοῦ κυβερνητῶν, αἵτινες κατὰ τὴν ἐπικρατούσαν ἀείποτε ἀνωπινὴν λογικὴν φροντίζουσι πῶς νὰ βλάψωσι καὶ ὄχι πῶς νὰ μὴ βλαφθῶσιν.

— Εἰς τὸν διαπρεπῆ ἐν Παρισίῳ νευρολόγον Σαρκὴν ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἀπένευμε τὸ παράσημον τῶν Ταξιαρχῶν

Γαστρούριω, τῇ κερκυραϊκῇ αὐτῆς ἐπιούλει' ἀνέθεσε δὲ τὴν ἐκπόνησιν τοῦ σχεδίου εἰς ἐπιφανῆ Βιενναίων ἀρχιτέκτονα.

Συγκοινωνία

Ἡ Ἑλεκτρικὴ Ἐταιρεία τοῦ Βερολίνου ἐζήτησε παρὰ τῆς κυβερνήσεως τὴν ἄδειαν, ὅπως κατασκευάσῃ τρεῖς ὑπογείους γραμμὰς ἡλεκτρικοῦ σιδηροδρόμου διατεταμένους τὴν γερμανικὴν μεγαλόπολιν. Αἱ ὑπόγειοι στοὰὶ θὰ εἶνε σιδηρότακτοι καὶ θὰ διέρχωνται δέκα μέτρα ὑπὸ τὸ ἔδαφος, θὰ ἔχωσι δὲ ὄψο, τριῶν μέτρων.

Παντοῖα

Ὁ πρῶτος λαχνὸς τοῦ λαχείου τῆς πρό τινος ληξιασῆς Καλλιτεχνικῆς Ἐκθέσεως τοῦ Βερολίνου κηρύχθη ζευγὸς μελλονόμενον. Ἀπετελεῖτο δι' ἕκ ποσὸν οὐχὶ εὐκαταφρονήτου, 50,000 μαρκῶν εἰς εἰκόνας. Ταῦτα ὅμως ἐξεποίησαν ἀντὶ 40,000 μαρκῶν μετρητῶν, τὰς ὁποίας θὰ χρησιμοποιοῦσιν βεβαίως διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ σπιτικῶν των.